

Iskra

43

Desetmilijonti števec

V petek, 13. decembra 1985 bodo delavci v Tovarni števec DO Iskra Kibernetika v Kranju izdelali desetmilijonti enofazni števec in milijonti trifazni števec T3.

Naši prvi Iskraši se še spominjajo časov pred 38 leti, ko je bila elektrifikacija eden izmed pogojev za hiter industrijski razvoj Jugoslavije. Delavci takratne Iskre so se z veliko vnemo vključili v ta prizadevanja: razvili so števec električne energije, najbolj množičen merilni instrument.

V skromnih razmerah so že leta 1946 uspeli izdelati prve števece, kar je bil izjemen dosežek naših domačih strokovnjakov. Zato se je Iskra kmalu uveljavila tudi na tujih trgih. V 38 letih je ustregla neštetim kupcem celo na najbolj zahtevnih razvitih tržiščih, kot so Zahodna Nemčija in Skandinavija. Danes jih izvaža v 33 držav.

Tudi letos izdelani desetmilijonti enofazni števec in milijonti trifazni števec T3, slednji je namenjen izključno izvozu na najzahtevnejša konvertibilna tržišča, kažeta veliko opravljenega dela tega največjega kolektiva v DO Iskra Kibernetika. V Tovarni števec je danes okrog 1.400 delavcev. Pri uspešnem doseganju obsežnih in nadvse zahtevnih nalog pa jim pomaga veliko število delavcev v drugih TOZD skupnega pomena v Kibernetiki in v nekaterih drugih Iskrinih tovarnah. Pozabiti ne smemo številnih kooperantov, prodajnikov in komercialistov v DO Iskra Commerce, ki imajo prav tako zelo pomembno vlogo v tako uspešnem prodoru števca na vse celine.

A. Boc

Ob proizvodnem jubileju

Letos izdelani desetmilijonti enofazni števec in milijonti trifazni števec T3 sta nova pomembna mejnika v uspešnem razvoju Tovarne števecv in kot taka tudi praznik celotne Iskre. Delavcem v Tovarni števecv ob jubileju iskreno čestitamo.

Pogovarjali smo se z delavci, ki so že dolga leta v tem kolektivu. Želeli smo predstaviti njihove spomine na težka leta, ko so v Iskri začeli izdelovati prve števce. Seveda smo načeli tudi probleme, ki so se pojavili v kriznih letih. Delavci v Tovarni števecv so upravičeno ponosni na jubilej, njihovemu zadovoljstvu se pridružujejo tudi delavci iz drugih temeljnih organizacij, ki imajo prav tako pomembno vlogo pri proizvodnji števecv.

Franc Dolenc, vodja montaže podsestavov za števce

»Leta 1946 sem končal takratno Iskrino industrijsko šolo in se zaposlil v Iskri, kjer takrat še niso vedeli za električni števec. Tam, kjer je sedaj montaža, so bili tanki, ki smo jih popravljali.

Ko sem se dve leti kasneje vrnil iz JLA je že tekla proizvodnja števecv, vendar na traku še ne. Po nekaj letih je bil uveden prvi tekoči trak za izdelavo enofaznega števca, kjer sem bil kmalu postavljen za mojstra. Na prvi trak smo bili silno ponosni, celo iz drugih tovarn so ga mnogi prišli pogledat, čeravno je bil še zelo skromno opremljen. Nismo še poznali električnih in pnevmatskih izvijačev, tudi električne naprave so bile enostavne. Proizvodnja je kljub temu lepo tekla.

Na tem traku sem ostal mojster 25 let. Doživljali smo lepe in težke čase in se ubadali tudi z velikimi težavami, ki so se pokazale ob uvažanju novih tipov števecv.

Kdaj je bilo največ težav?

»Najbolj težko mi je bilo, ko smo morali proizvodnjo enofaznega števca nekajkrat zmanjšati in ljudi razporediti na druga mesta v Elektromehaniki. Takrat brez solza in razburjanja ni šlo. Ljudje so se navadili na trak in so bili zadovoljni z delom.

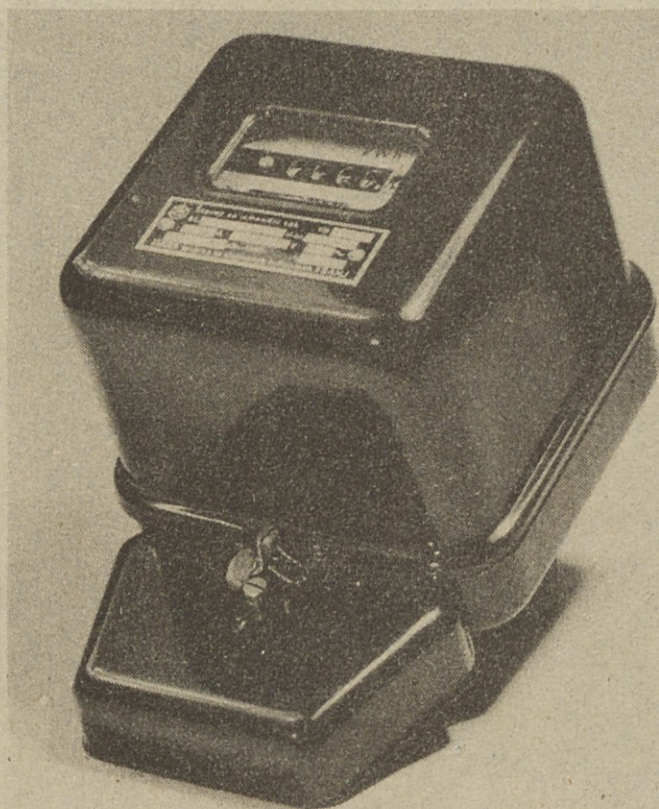
V začetku smo enofazne števce izdelovali le za domači trg. Že pred letom 1960 pa smo izvozili prve večje količine v Turčijo. Izvoz se je

naglo povečeval, na tuje smo začeli prodajati tudi trifazne števce.

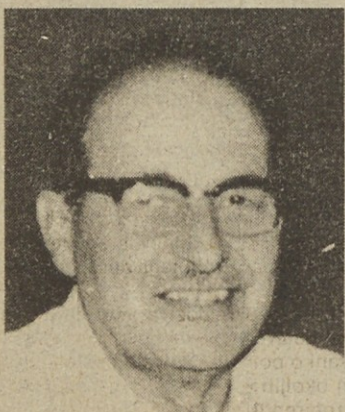
Na svojem delovnem mestu sem se vsa leta dobro počutil, čeprav smo imeli hude čase. Ne morem pa

pozabiti, da smo bili v začetnih letih izredno zagnani, odnosi pa so bili bolj prijateljski kot zdaj.

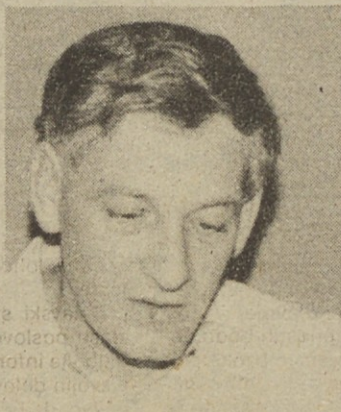
Ob letošnjem jubileju enofaznega števca bi rad omenil, da je bil

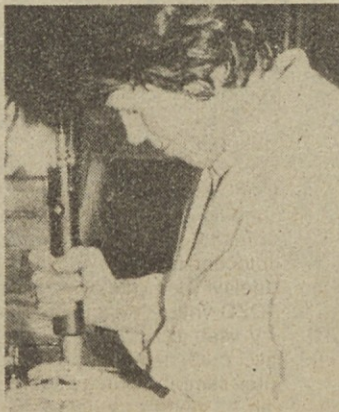
Prvi tip enofaznega števca E1

Franc Dolenc

Tone Resnik

Marilja Končan

Preseženi proizvodni načrti

V Tovarni števecv ocenjujejo, da bodo letos presežili načrt eksterne proizvodnje za 4%. Izdelali bodo za dobrih 6 milijard dinarjev izdelkov in sistemov. Tudi načrt proizvodnje enofaznega števca naj bi presežili za 3%, kar znaša 1,18 milijarde dinarjev. Izvozili naj bi večino enofaznih števecv in dosegli okrog 4,2 milijonov dolarjev izvoza, kar je 2% več kot so načrtovali. Načrt proizvodnje trifaznih števecv pa naj bi presežili kar za 9%. Teh bomo izvozili za okrog 8,3 milijonov dolarjev in s tem dosegli načrtovani izvoz.

moj vodja v vseh letih Stane Kern, ki je pred pol leta odšel v pokoj. Bil je izredno dober človek in strokovnjak, ki je prav za ta števec ogromno naredil. Vsekakor želim, da bi števec še naprej tekla, da bi se tehnično izpopolnil in dajal kruh neštetim ljudem, ki so že, ali pa še bodo delali v naši proizvodnji.

Tone Resnik, vodja montaže enofaznega števca

»Iskro sem spoznal leta 1963. V stik sem prišel prav z enofaznim števcem, kjer sem bil dvakrat na praksi pri Francu Dolencu. Po končani poklicni šoli so me dodelili v montažo kinoojačevalnih naprav kot delavca po normi in v kontroli, sicer le za določen čas, ker je bil v letu 1970 ta oddelek ukinjen. Nanj so mi ostali lepi spomini in dobro poznavanje elektronike in njenih elementov, kar še zdaj koristno uporabljam pri delu in v zasebnem življenju.

Leta 1970 sem prestopil prag števecv. Pobudnik za to je bil Franc Dolenc, ki me je našel v kinomontaži. Uvajalni seminar sem opravil tako, da sem se vključil v uvajanje proizvodnje števca E5, s katerim sem se začel učiti. Naslednje leto sem prevzel vodenje traku enofaznega števca E6, ki je bil prvi namenjen bolj zahtevnemu tujemu trgu. V tistem obdobju se je naglo povečevala prodaja števecv na nemški trg in v Skandinavijo, kamor smo izvažali tudi števec E7.

Leta 1979 sem prevzel montažo enofaznih števecv s podsestavi, trakom in umerjevalnico. Takrat sem prvič v življenju doživel določeno delovno krizo. Z reorganizacijo montaže smo nekateri dobili boljše, nekateri pa slabše kadre. Na enofaznem števcu sem ostal sam z Anko Čarmanovo in mojstrom. S prizadevanjem in trdno voljo smo začetne težave premaga-

naših števec

li. V tistem obdobju smo delali predvsem za domači trg. Kmalu nas je presenetilo prvo zmanjšanje proizvodnje. Prestavitve ljudi so hude zadeve. Zelo boleča je bila tudi napoved, da bo enofazni števec zapustil Iskro. Kmalu smo spoznali, da mora izdelek ostati v tovarni, če hočemo prodajati ostale števce in osvajati nova tržišča. Podpora vodstva tovarne in prejšnjega direktorja Viktorja Kosca ter vsi vloženi naporji za prodajo enofaznih števec so se nam bogato obrestovali.

Leta 1981 se nam je proizvodnja spet povečala na 900 kosov, kasneje na 1200 kosov dnevno. Za posebna naročila smo delali tudi v nadurah, da so bili naši izvozni načrti doseženi. Naročila so se še naprej povečevala, začeli smo jih izdelovati 1800 v obeh izmenah. Zato smo morali zmanjšati proizvodnjo trifaznega števca T2. V letu 1984 se je spet pojavil določen vakuum na trgu in smo morali zmanjšati proizvodnjo na 1200 kosov, vendar le za tri mesece. V oktobru smo proizvodnjo spet povečali na 1700 kosov, kolikor jih v obeh izmenah izdelamo danes. Pomembno je, da smo po letu 1982 več kot 50 odstotkov enofaznih števec izvozili, letos pa jih izvozimo skoraj 90 odstotkov.

Na sestavi in podsestavu enofaznih števec ter v umerjalnici je 111 zaposlenih, od teh smo samo štirje režijci. Dela imamo dovolj, bodimo tega veseli. Dokler bomo imeli delo bo tudi denar.

Če se povrnem k našemu prazniku, ki ga bomo slavili v petek, 13. decembra 1985 ob 13. (pa nisem vraževeren), naj omenim, da je minilo 38 let, odkar je stekla proizvodnja enofaznega števca, takrat še brez tekočega traku. To kaže uspešno sliko ne le naše TOZD, ki bo letos dosegla desetmilijonti enofazni števec in milijonti trifazni števec T3, temveč vseh delavcev, ki v Iskri Kibernetiki in izven nje delajo za števce. Naš praznik bomo skromno proslavili, tako kot ostaja anonimno vse naše prizadevanje ter nadurno delo ob prostih sobotah in celo ob nedeljah. Vsi se zavedamo, da mora biti delo opravljeno, drugače prihodnje leto ne bo več dela. V svoji skupini še nisem naletel na delavca, ki ne bi bil pripravljen delati v podaljšanem času.

Poudariti moram, da se prvi konstrukterji in razvijalci niso zavedali, da so z enofaznim števcem zagotovili kruh toliko ljudem v Iskri, Sloveniji in Jugoslaviji. Zato so Števci res velika organizacija. Zavedati se moramo, da je števec danes tisti adut v Iskri Kibernetiki, ki nam prinaša devize, ne le delovni organizaciji, temveč tudi vesoljni Iskri. Tudi v tujini si je pridobil zaupanje kupcev, ki rajši segajo po naših izdelkih, kot po števcih drugih velikih firm.

Tovarna števec je največja temeljna organizacija v Iskri Kibernetiki, ki ima 1342 zaposlenih. V ostalih TOZD skupnega pomena je manj delavcev. Tudi ti pomemb-

Mira Vukanac

no prispevajo k uspešni proizvodnji števec.

Ob našem jubileju želim samo to, da to ne bi bil zadnji desetmilijonti enofazni števec.

Marija Končan, sestavljalica sistemov na enofaznem števcu

»Že 24 let delam v Iskri. Začela sem v montaži relejev. Po devetih letih sem zaprosila za enoizmen-sko delo v Tovarni števec. Dobila sem delo na tekočem traku, ki sem ga rada opravljala.

Kljub povečanim naročilom je delo dobro organizirano in delavke običajno nismo preobremenjene. S peštrim asortimentom postane

Kati Gojan

naše delo bolj zanimivo in manj enolično.

S sodelavci se dobro razumemo. Imam predvsem mlajše sodelavke. Njihov odnos do dela je danes drugačen, kot je bil na začetku razvoja naše tovarne.

Mira Vukanac s podsestava priključnic

»Od leta 1960 sem delala v splošni produkciji na štancah. Po sedmih letih sem prišla v montažo števec, na podsestav, kjer delam še danes. Prva leta smo priključnice izdelovali na tekočem traku, pozneje pa na individualnih delovnih mestih.

Angelca Rotar

Perpektivo vidim v elektronskem števcu, saj smo že s klasičnimi ogromno dosegli in še bomo. Prepričana sem, da je naše vodstvo sposobno, zlasti še ljudje, ki vodijo proizvodnjo. Delavec v Števcih je lahko srečen, če lahko dela in ima dovolj dela. Treba je dosti angažiranja v montažah in obdelovalnici, da ne prihaja do zastojev.

Vodilni nas obveščajo o aktualnih vprašanjih v zvezi s proizvodnjo. Seveda je delavec toliko obveščen, kolikor se zanima za obveščanje. Sama aktivno delam v samoupravnih organih v TOZD, v zvezi komunistov pri OK ZKS, v upravnem odboru aktiva zveze bor-

(Dalje na 4. strani)

Javna obravnava je končana

Pred pomembnimi odločitvami

V DO Kibernetika se je končala javna obravnava predlogov samoupravnih splošnih aktov. Delavski svet delovne organizacije je na zadnjem zasedanju razpisal referendum, ki bo v sredo, 18. decembra 1985. Na njem se bodo delavci dokončno odločali o aktih, ki so pomembni za nadaljnji samoupravni razvoj kolektiva.

V vseh temeljnih organizacijah bodo delavci odločali o predlogu sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo. Gre za spremembe, s katerimi naj bi se prihodnje leto združili delovni skupnosti Administrativno-tehničnih služb in Komerciala. V razpravi na predlog ni bilo pripomb.

V TOZD bo na referendumu tudi predlog skupnih temeljev za pripravo srednjeročnih planov temeljnih organizacij in DO za obdobje 1986—1990. V predlogu so upoštevane pripombe in dopolnitve, ki so jih posredovale TOZD in delovni skupnosti. Nekatere pripombe, ki že konkretizirajo določene naloge in ukrepe pa bodo upoštevane pri izdelavi plana delovne organizacije, oz. jih bodo TOZD vnesle v svoje srednjeročne plane.

V vseh TOZD in delovnih skupnostih bodo delavci odločali tudi o predlogu sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebno in skupno porabo ter nadomestil, ki pripadajo de-

lavcem v Kibernetiki. Spremembe pomenijo pomembne izboljšave v sistemu nagrajevanja.

Hkrati bodo v nekaterih TOZD odločali tudi o aktih, ki še niso bili sprejeti in sicer v TOZD Števci o:

— predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev zaradi skupnega poslovanja in deleža v skupnem dohodku

— predlogu samoupravnega sporazuma o spodbujanju in vrednotenju ustvarjalnega dela.

V TOZD RTC, TSD, Stikala, Orodjarna, Vzdrževanje in Števci o:

— predlogu samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebno dohodke na podlagi minulega dela v SOZD Iskra.

Delavski svet Kibernetike poziva vse delavce, zlasti poslovodne delavce in delegate DS, ki so najboljše informirani o pomembnosti teh aktov, naj v svojih delovnih okoljih vplivajo na ustrezne odločitve, da bi bil referendum uspešno opravljen.

A. Boc

Ob proizvodnem jubileju naših števecv

(Nadaljevanje s 3. strani)

cev v DO. Menim, da je naše samoupravljanje zelo dobro, vendar se ne izvaja kot bi bilo treba. Napak je povsod veliko.

Ljudje so danes zelo razočarani zaradi druginje, vendar nam še vedno ni hudo, narod je preveč razvjen. Življenje je danes vendarle lažje kot takrat, ko smo začeli. Kljub slabšim prostorom in delovnim razmeram smo bili bolj skromni in zadovoljni. Danes pa je običajno tako, da več ko človeku nudimo, več zahtev ima.

Mladih ljudi nekateri ne razumemo pravilno. Mladina ni slaba, takšna je, kakršno vzgojimo. Moramo jih učiti in pravilno usmerjati. Čeprav jim namenjam dosti pozornosti, se ne zanimajo za samoupravljanje. Ljudem je treba za samoupravno odločanje dati takšne informacije, da bodo predloge razumeli. Pri nas v Števcih so informacije pogosto zatajile, zato že vrsta referendumov ni uspela. V zadnjem času se je obveščanje v TOZD izboljšalo, zato sem prepričana, da bo zdajšnji referendum uspel, saj smo bili delavci o vseh predlogih seznanjeni.

Želim, da bi organizirali med odmori vaje za razgibavanje. Tega bi bile vse vesele, saj dobi z leti večina delavk trajne okvare hrbtenice. Tudi glasbo bi lahko spet uvedli, da bi človek malo sprostil svoje živce.

Leta so hitro minila. V tovarni je tako kot doma. Povsod pridejo težave, ki se prebrodijo. Človek veliko prenese in premosti ovire. Uspešnost proizvodnega procesa je zelo odvisna od mojstra, od načina vodenja. Menim, da pri nas vodilni in vodstveni delavci dosti prispevajo k temu.

Nobenh večjih želja nimam. Morda le to, da bi lahko še velikokrat praznovali tako pomembne jubileje. To ni le jubilej Tovarne števecv, ampak praznik Iskre.

Osebnih dohodki so po mojem mnenju ustrezni, ljudje že kar dobro služijo za opravljeno delo. Pohvaliti moram tudi vodilne in vodstvene kadre v TOZD, ki veliko naredijo za delavce. Vendar tega vsakomur ni mogoče dopovedati. Večina pa jih razume in spoštuje. Imam upanje, da bo razvoj uspešno potekal tudi v prihodnje, velika ovira je slab likvidnostni položaj, neustrezen material, ki ga dobimo v tovarno in prepročasnno uvajanje sodobnih tehnologij.

Desetmilijonti enofazni števec je zame velikega pomena, vem, kdaj sem prišla v tovarno in danes je ta številka tako velika. To je pomembno za vse Iskraše. Kmalu se bom upokojila, želim, da bi se naš kolektiv še bolje razvijal. Števcem je treba dati ustrežno podporo in večji pomen, saj smo izvozno usmerjeni kolektiv. Kljub vsem težavam delamo v določeni anonimnosti, vendar z vsemi napori dosežemo vedno bolj solidne rezultate.

Kati Gojan, umerjevalka enofaznih števecv

»Prag Števecv sem prestopila leta 1955. Najprej sem delala na tra-

ku v montaži številčnika in justazi rotorja. Po nekaj letih sem prišla v umerjevalnico. Umerjanje je bilo povsem drugačno kot danes. Zdaj je delo lažje, vendar dosti bolj zahtevno. Potrebna je natančnost, zato zelo trpijo oči. Delamo v glavnem stoje ob stojalih in vsak dan dosti prehodimo. Števce umerjamo po dve delavki, da delo lahko poteka nemoteno.

Najprej sem delala na dve izmeni, kasneje sem se morala prilagajati zahtevam proizvodnje. Zadnjih pet let pa delam v prvi izmeni.

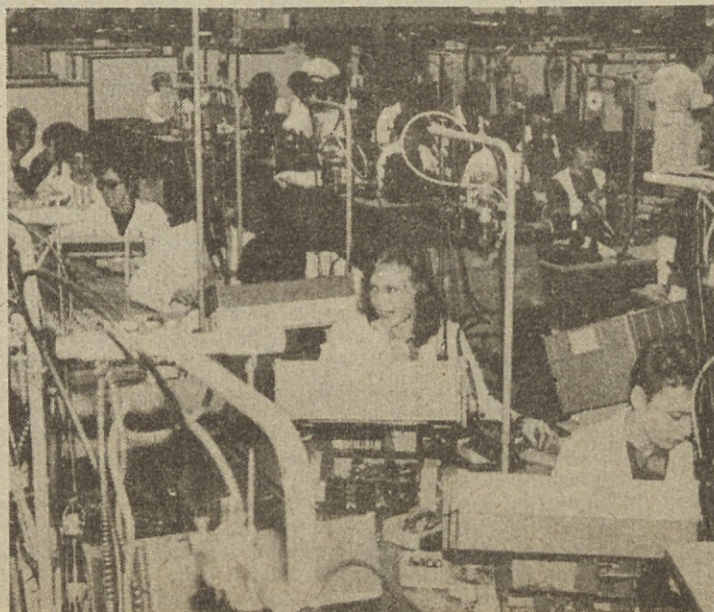
V teh letih sem zamenjala le dva vodilna delavca, tudi večina sodelavk je v tovarni od začetka. To mi zelo ustreza.

Zaradi večjega asortimenta števecv in bolj zahtevne proizvodnje je bil del umerjanja prenesen na tekoči trak. Nenehno se moramo prilagajati zahtevam kupcev. Sprememb sem vajena že po zaslugi pridobljenega znanja in dolgotrajnih izkušenj. Zelo težko pa dobimo zamenjavo in nove sodelavke, saj je treba precej časa, da se naučijo takih opravil.

Čudim se, da v vseh letih ni bilo nobenih posebnih problemov. Menim, da je Tovarna števecv uspešen kolektiv. V prihodnjem letu bom odšla v pokoj. Kar dolgočas mi bo po tovarni in sodelavkah.

Eden prvih tekočih trakov enofaznega števca v Iskri

Sedanjí tekoči trak enofaznega števca

Slavnost ob milijontem enofaznem števcu leta 1958

Ob sedanjem prazniku v Števcih želim, da bi se tovarna še naprej tako uspešno razvijala in, da to ne bi bil zadnji desetmilijonti števec. Rada bi, da bi vse potekalo nekoliko bolj umirjeno. Tudi plače bi se morale hitreje prilagajati rastočim cenam!«

Angelca Rotar, umerjevalka na traku enofaznega števca

»Leta 1953 sem se zaposlila v telefoniji, tri leta za tem sem prešla

v montažo števecv. Začela sem s spajkanjem na traku, kar sem zelo rada delala. Postala sem tudi reparaterka.

Zadnjih 12 let pa umerjam enofazne števce na tekočem traku. Tudi s tem delom sem zelo zadovoljna in ga z veseljem opravljam, ker je zanimivo.

Na začetku je bilo veliko ročnih operacij, zdaj je delo lažje. Sprememb je veliko. Zaradi prenasitosti domačega trga in manjših zunajh naročil so prišla tudi obdobja, ko je bilo treba delavke razporediti na druga dela. Zelo težko je bilo, ko so morali zamenjati delovno okolje in sodelavce.

Še danes delam na prvem traku, ki je bil organiziran v Iskri. Na njem je še zdaj veliko delavk, ki so v Števcih 25 do 35 let. Ponosne smo na to.

Na traku malokdaj stojimo zaradi pomanjkanja materiala. Zdaj imamo veliko naročil, zato marljivo delamo v dveh izmenah.

Kriza je bila leta 1981, ko smo morali dnevno proizvodnjo enofaznih števecv zmanjšati na 450 kosov. Po dveh letih je njihova proizvodnja spet začela rasti, največ po zaslugi večjega izvoza, izvozimo namreč kar 90% enofaznih števecv. Zdaj izdelamo vsak dan 1.700 števecv v obeh izmenah.

Zaradi zahtev kupcev izdelujemo veliko tipov števca. Materiali so slabši, zato moramo storiti vse, da je izdelek res dober. Pa vendar do konca ne vemo, ali bo res kakovosten.

Vesela sem, da se dobro razumem s sodelavkami in mojstri. Vsi se trudimo, da se naš trak ne bi ustavil, kadar pa vendarle obstane, imam strašno slab občutek. Skrbi nas, kaj bo, če ne bomo imeli dovolj dela, saj je od tega odvisen naš osebni dohodek. Vse zastoje pokrijemo z delom na proste sobote, če hočemo obdržati kupce, oz. dobiti nova naročila.

Ob desetmilijontem enofaznem števcu je treba samo čestitati. Lahko smo veseli tega jubilejnega mejnika. Želim, da bi še naprej tako delali, da bodo tudi mladi imeli zaposlitev. Za vse, ki smo od začetka v kolektivu števecv, bo ta praznik lepo doživetje.

A. Boc

Tržna uspešnost bo edino merilo za nadaljnja vlaganja v razvoj in proizvodnjo za čiste tehnologije

Svoj osnovni program je TOZD Upori dopolnila z dodatnim programom — razvojem in proizvodnjo naprav za čiste tehnologije. Področje, ki je v Jugoslaviji še premalo poznano in specifičen pristop, ki so ga v Šentjernej izbrali v razvoju, konstrukciji in prodaji te opreme, se razlikuje od ostalih proizvajalcev. O tem smo se pogovarjali z Borisem Škedljem, direktorjem, Francem Božičem, vodjo proizvodnje dodatnih programov in Jožetom Jerakom, ki se ukvarja z razvojnim marketingom.

— **Zakaj ste z osnovnega programa razširili proizvodnjo še na dodatni program?**

Škedelj: »Občasna nihanja v zasedenosti strojev in kadrov so nas vzpodbudila k razmišljanju o tem, kako bi popolneje izkoristili obstoječe zmogljivosti, zato smo se že pred tremi leti odločili za obogatitev našega programa s področjem čistih tehnologij. V razvoj smo vključili dolgoletne izkušnje naših konstrukterjev, potrebno znanje pa smo pridobivali tudi ob pomoči zunanega strokovnjaka s tega področja.

Čiste tehnologije so v svetu poznane že relativno dolgo, razvijajo se skladno z doseženo stopnjo splošnega napredka v industriji, zato tudi k nam prihajajo z določenim časovnim zamikom. Glede na to, da v Iskri tovrstne naprave že uporabljajo in sicer uvožene, si prizadevamo predstaviti našo proizvodnjo najprej v domači hiši, saj je Iskra zelo velika in ima kot elektronska industrija velike potrebe po teh tehnologijah.

— **Kakšno opremo zahtevajo te čiste tehnologije in v katerih panogah se uporabljajo?**

Božič: »Mi smo se lotili proizvodnje ultrazvočnih čistilnikov (t. im. banjic), ultrazvočnih čistilnih sistemov in pa brezprašnih

komor. Brezprašne komore so v celoti plod domačega znanja, uporabne pa so povsod tam, kjer delovno mesto zahteva absolutno čisto atmosfero, predvsem pa v elektroniki, medicini, farmaciji, aeronavtiki, optični industriji in drugje. Naše izvedbe so manjše in ustrežne za uporabo v laboratorijih, ali pa v določenih fazah v proizvodnji, kjer se pri posamičnih operacijah zahteva velika čistost zraka.

Ultrazvočne čistilne naprave temeljijo na uporabi visokofrekvenčnega razširjanja valov v tekočinah, kar povzroča pojav, imenovan kavitacija, ki uspešno odstranjuje mikronečistoče na površinah, na raznih predmetih in materialih, in to predvsem v primeru, ko to z drugimi čistilnimi sredstvi ni mogoče. Predvsem pa nadomeščajo veliko ročnega dela. Izredno koristne so tudi z vidika varstva pri delu, predvsem tam, kjer se pri delu uporabljajo toksična topila. V primerjavi s klasičnimi tehnologijami čiščenja pomenijo torej tudi občuten prispevek k humanizaciji dela. Uporabnost se je razširila na področja raziskovanja, kemije, optike, farmacije, medicine, finomehanike, kovinsko-predelovalne industrije in elektronike. Možnosti izkoriščanja čistih tehnologij so izred-

Franci Božič

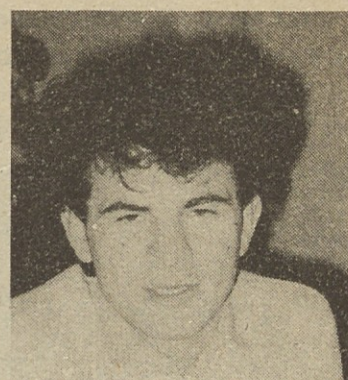
no raznovrstne, marsikje se tega še ne zavedajo dovolj. Ultrazvoki ustrezajo tudi za mešanje tekočin, ki se sicer ne mešajo med seboj, z ultrazvokom pa je možno tudi varjenje.

Ekonomske analize so že pokazale velike prednosti pred klasičnimi tehnologijami, prav tako ugodni so rezultati kakovosti čiščenja.

— **Sodite torej, da ste z izborom programa in dosedanjimi razvojnimi dosežki na pravi poti. Kako pa se odziva trg?**

Jerak: »Zaenkrat je naša proizvodnja še dokaj skromna, zmogljivosti so še premajhne, nameravamo pa jih širiti. Pred tremi leti, ko smo začeli, smo proizvedli 50 kosov letno, zdaj ko je stekla maloserijska proizvodnja, jih naredimo do 400 kosov. Določen odziv na trgu že beležimo, trudimo pa se, da bi z našimi izdelki seznanili čim širši krog potencialnih kupcev, saj predstavljajo pomembno nadomestilo za uvoz; cenovno in kakovostno pa so konkurenčni tujim napravam.

Delo naših razvojnikov in konstrukterjev je v veliki meri odvisno od sodelovanja z naročniki, saj le medsebojno sodelovanje daje želeno rezultate. Čistilne tehnologije so namreč znanost zase. Treba je poznati ogromno kemičnih sredstev, tehnologij, raziskav in problemov določene proizvodnje. Za vse to pa smo kadrovske še prešibki, zato je izredno pomembno, da skupaj s kupcem rešujemo njegove specifične probleme in potrebe. Na primer: pri ultrazvočnih čistilnikih vedno skupaj z naročnikom testiramo tiste predmete, ki jih hočejo čistiti in napravo lahko v celoti prilagodimo tehnološkim

Jože Jerak

zahtevam. V glavnem nikoli ne proizvajamo za široki trg, na zalogo, ampak vedno po meri, za znanega kupca. Pri tem pa lahko poudarim, da smo pri rokih solidnejši od tistih, ki delajo serijsko.

— **Vaš način dela zahteva verjetno posebne tržne pristope. Kako ste se lotili pridobivanja kupcev?**

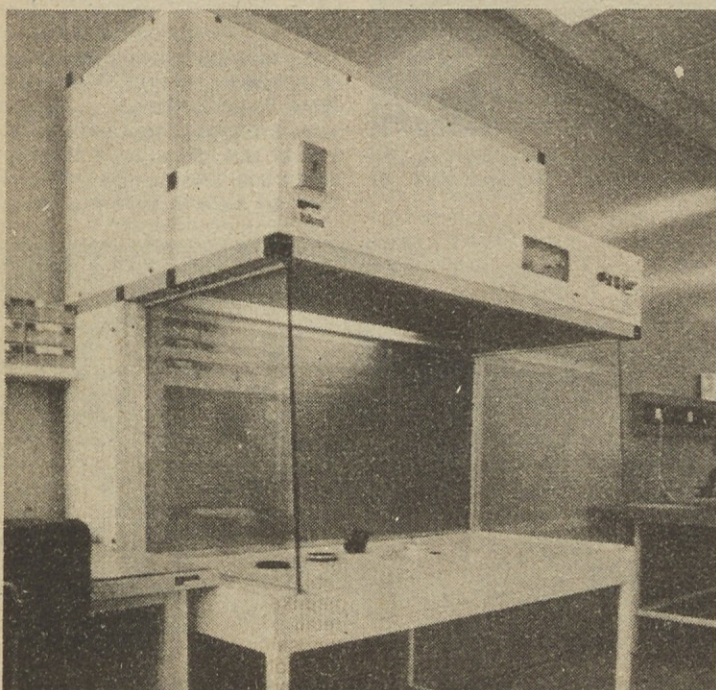
Jerak: »Strojna oprema se vedno drugače prodaja kot elementi. Zato se sami v temeljni organizaciji lotevamo teh aktivnosti. Tukaj sem se zaposlil predvsem s tem namenom. Moje delo bi lahko opredelili kot razvojni marketing za področje čistih tehnologij. Poskušamo se udeleževati sejmov, imamo pa težave, saj nam kot proizvajalcem elementov ne dovolijo razstavljati na sejmihi opreme. Navezali pa smo stike s trgovskimi podjetji, ki se ukvarjajo z laboratorijsko opremo in se tako skušamo predstaviti širšemu trgu.

— **Trenutno proizvajate torej za potrebe domačega trga. Ali že razmišljate o prodoru na zahtevna tuj tržišča?**

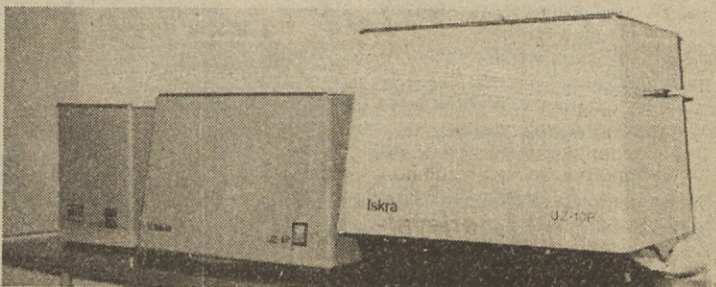
Jerak: »Da, zaenkrat služi naša proizvodnja predvsem nadomestitvi uvoza teh tehnologij. Cenovno smo že zdaj dosti konkurenčni tujim proizvajalcem, vendar zahtevamo v tujini ustrezne ateste, kar pa je povezano z velikimi stroški.

Vsekakor pa menim, da bomo v prihodnosti pripravljeni tudi na ta korak vse pa bo odvisno od našega razvojnega dela, od kakovosti naše ponudbe in seveda od popraševanja. Napredujemo skladno s tržno uspešnostjo, ta pa pogojuje naša nadaljnja vlaganja v tovrstno proizvodnjo.

I. S.

Brezprašne komore vzpostavljajo absolutno čistočo zraka, kar je lahko izredno pomembno za kakovost izdelkov

Ultrazvočni čistilniki temeljijo na uporabi visokofrekvenčnega razširjanja valov v tekočinah, uspešno odstranjujejo nečistoče z različnih materialov

Predstavitev teleinformatike na Poljskem

Iskra je v Varšavi predstavila svojo teleinformatiko, s poljskimi partnerji pa je imela tudi že pogovore o možnostih sodelovanja na tem področju ter o neposredni prodaji telefonskih central. Simpozij v Varšavi je bil že šesta letošnja predstavitev Iskrine teleinformatike v svetu.

Na simpoziju se je zbralo blizu 200 strokovnjakov poljskih investitorjev, uporabnikov in proizvajalcev telekomunikacijske opreme.

V okviru akcije predstavljanja Iskrine teleinformatike v svetu — pobudnik za ta agresivnejši tržni nastop je skupina mladih strokovnjakov v Telematiki, z veseljem pa so ji sledili tudi ISEZ, CEO in Iskra Commerce — je bil pred dnevi v Varšavi že šesti podoben simpozij. Namen vseh teh predstavitev je v tem, da seznanimo investitorje, uporabnike in proizvajalce telekomunikacijske opreme z našimi možnostmi na tem področju. Tokratni simpozij je bil osredotočen predvsem na Iskrino digitalno telefon-

Ideja o predstavitvi Iskrine teleinformatike na Poljskem je nastala med uradnim obiskom poljskega voditelja Wojciecha Jaruzelskega v Jugoslaviji, ko si je junija letos ogledal tudi Iskrino Telematiko na Laborah v Kranju in se sešel z Iskrinimi vodilnimi delavci. Obisk v Iskri je general Jaruzelski izredno ugodno ocenil, velik odmev pa je imel ta dogodek tudi v poljskih sredstvih javnega obveščanja, zlasti na TV.

sko centralo sistema 2000 in aplikacije tega sistema na različnih ravneh javnega omrežja.

Na simpoziju v Varšavi so se v organizaciji Iskre Commerce predstavile Telematika, Industrija sistemov elektronike in zvez ter Center za elektrooptiko. Pokrovitelji tega strokovnega srečanja so bili poljsko ministrstvo za PTT promet ter firmi Telkom-ZWUT in Elektrim, udeležilo pa se ga je blizu 200 uglednih strokovnjakov z različnih področij, od ministrstva za PTT

Simpozij v Varšavi je bila letos že šesta Iskrina predstavitev teleinformatike v svetu. Pred tem smo se dvakrat predstavili v Turčiji ter po enkrat v Iranu, Zimbabveju in Bolgariji. V načrtih so podobni simpoziji še v Egiptu, Alžiriji, Sovjetski zvezi, najverjetneje v LR Kitajski in še kje druge.

promet do institutov, proizvajalcev in uporabnikov.

Simpozij je odprl minister za zveze LR Poljske prof. dr. Vladimir Majewski. Med drugim je izrekel vso podporo morebitnemu sodelo-

Iskrino delegacijo na simpoziju v Varšavi je vodil predsednik KPO SOZD Iskra Boris Lasič. V njej so bili še Gojmir Blenkuš, Aleksander Mihev, Vito Osojnik, Blaž Kavčič, Franc Štancar, Jernej Velkavrh, Igor Ingolič, Dominik Pflaum, Daniel Vehovar in drugi.

vanju med Iskro in firmo Telkom-ZWUT, ki naj bi bilo osnova za nastop Iskrinih telekomunikacij na Poljskem. Na otvoritvi je spregovoril tudi predsednik KPO SOZD Iskra Boris Lasič ter poleg ostalega opozoril na dosedanje izredno uspešno sodelovanje Iskre s poljskimi partnerji.

Digitalni sistem Iskra 2000 je na strokovnem srečanju predstavil Borut Žerjav iz Telematike, njegovo področje pa so bili tudi terminali. Miha Unk, prav tako iz Telematike, je imel predavanje o bodočem Iskrinem sistemu 12, o prenosnih

Simpozij je odprl poljski minister za zveze dr. Vladimir Majewski (v sredini med Borisom Lasičem in glavnim direktorjem Telkom-ZWUT H. Gmurzynskim).

Izredno uspešni so bili tudi pogovori Iskrine delegacije z vodilnimi poljskimi gosti, ki so se udeležili simpozija, med njimi s poljskim ministrom za zveze dr. V. Majewskim.

sistemih je spregovoril Boris Štemberger, o optoelektroniki pa Miran Žiberna. Predstavile so se torej tri Iskrine delovne organizacije, delno pa tudi Delta, saj je na priložnostni razstavi njen Partner predstavljala različne programske pakete.

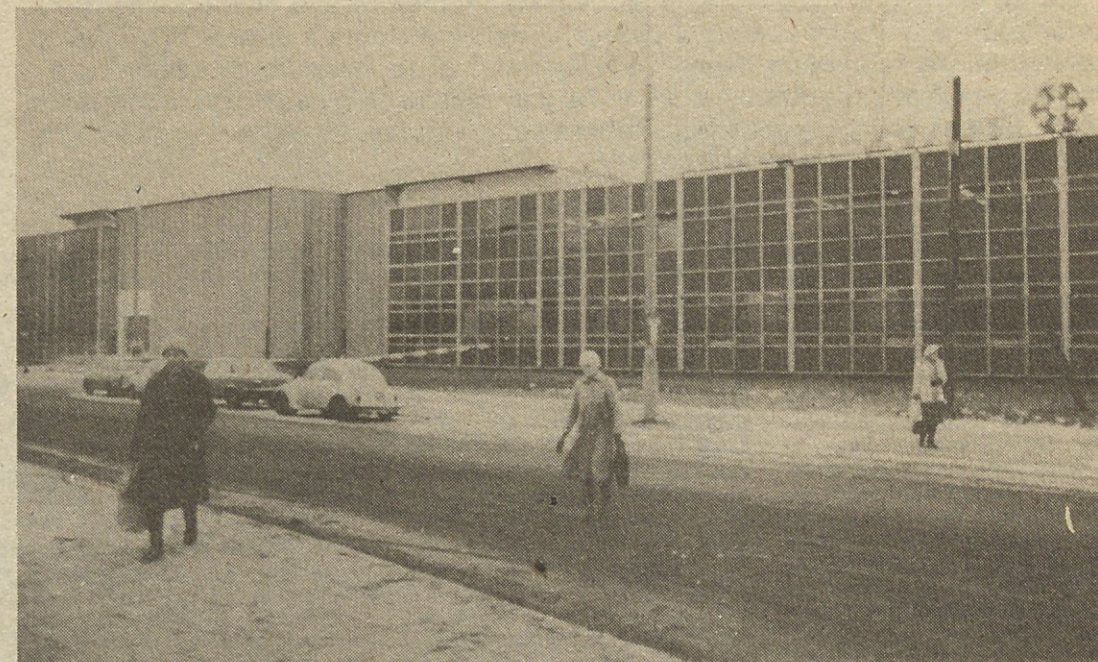
Predstavitvi Iskrine ponudbe digitalnih telefonskih central in dodatnih sistemov je sledila izredno bogata razprava. Pokazala je veliko zanimanje poljskih partnerjev za sistem 2000 in prav zanj obstajajo velike možnosti sodelovanja med Iskro in firmo Telkom-ZWUT iz Varšave.

Obisk Iskrinih predstavnikov v Varšavi je bil namenjen tudi tehnič-

Iskrina predstavitev v Varšavi je naletela na velik in ugoden odmev tudi v poljskih sredstvih javnega obveščanja. Domala vsa so že takoj naslednji dan, TV že zvečer, obširno in na vidnih mestih poročala o simpoziju ter o možnostih sodelovanja poljskih firm z Iskro.

no-komercialnim razgovorom z različnimi poljskimi firmami. Vsekakor so najpomembnejši razgovori potekali z že omenjeno firmo Telkom-ZWUT o morebitni osvojitvi proizvodnje central SI 2000. Ponudbo bo Iskra izdelala do konca januarja prihodnje leto.

Iskrini strokovnjaki so se v Varšavi sešli tudi s predstavniki poljskih rudniških kompleksov, ki želijo posodobiti obstoječo mrežo v crossbar tehniki z majhnimi centralami SI 2000, veliko zanimanje za nakup central tega sistema pa je izrazila tudi poljska letalska družba LOT. Ta družba bo že te dni posredovala svoje tehnične zahteve, na njihovi osnovi pa bo nato Iskra pripravila idejni projekt in ponudbo. Koristni pogovori so potekali tudi o možnem sodelovanju s Telkom-PZT na prenosnih sistemih ter s Telkom-Telmont o pog-

Varšavska firma Telkom-ZWUT, s katero obstajajo precejšnje možnosti za sodelovanje pri proizvodnji central SI 2000.

Iskrina menjava s Poljsko bo letos znašala približno 16 milijonov dolarjev, po 8 milijonov v vsako smer. Največji Iskrin izvoznik v to vzhodnoevropsko državo so Elementi, zlasti njihov polprevodniški program, nadalje izdelki Široke potrošnje ter program Avtoelektrike. Gre predvsem za kooperacijsko sodelovanje in torej menjavo 1:1.

ojih vključevanja objektov v poljsko PTT omrežje.

Prijetna dopolnitev samega simpozija in pogovorov je bila tudi priložnostna razstava, ki so jo v Varšavi z minimalnimi stroški pripravili strokovnjaki iz Marketinga Iskre Commerce v sodelovanju s Telematiko, ISEZ, CEO in Delto.

Besedilo in foto: Lado Drobež

Pogovori z vodilnimi delavci firme Telkom-ZWUT o morebitni osvojitvi proizvodnje central SI 2000.

10. zasedanje delavskega sveta SOZD Iskra bo v sredo, 18. 12. 1985

z naslednjim predlogom dnevnega reda:

1. Potrditev sklepov 9. zasedanja DS SOZD Iskra z dne 21. 11. 1985 in informacija o izvršitvi in izvajanju sklepov
2. Informacija o poteku priprav Letnega programa SOZD Iskra za leto 1986 in srednjeročnih planskih dokumentov
3. Sklep o začasnem financiranju dejavnosti organizacij skupnega pomena in izvajanju nalog skupnega pomena do sprejetja letnega programa
4. Poročevalci: Zoran Polič
3. Predlogi poslovnega sveta ZT skupnosti:
 1. Sanacijski program Firme Iskra Electronics Inc. New York
 2. Poročilo o poslovanju ZT mreže v prvih 9. mesecih 1985
 3. Poročilo o poslovanju ZT mreže v I. polletju 1985
 4. Ustanovitev začasnega skupnega predstavništva na Japonskem
4. Poročevalci: Janez Vipotnik, Janez Čufar
4. Sklepi 14. konference trženja Iskre — Brdo '85
4. Poročevalci: Janez Vipotnik
5. Informacija o spremembi v organiziranosti DO Iskra Commerce
4. Poročevalci: Janez Vipotnik
6. Informacija o izvajanju sanacijskega programa v DO Elektrozeve
4. Poročevalci: Franc Štancar
7. Sklepi problemske konference o varstvu okolja v SOZD Iskra
4. Poročevalci: Rado Faleskini
8. Predlog podelitve nagrad za uspešne diplomske in magistrske naloge v letu 85
4. Poročevalci: Nace Pavlin
9. Razpis prostih del in nalog člana KPO SOZD Iskra za koordiniranje razvoja, proizvodnje in tržišstva na področju telekomunikacij
4. Poročevalci: Boris Lasič
10. Vprašanja delegatov

Obisk delovne skupine SOZD Iskra v tovarni Žarnice v Ljubljani

Z uvajanjem povsem novega proizvodnega

Minuli četrtek, 5. decembra, je bila v temeljni organizaciji novogoriške Iskre Avtoelektrike, v tovarni žarnic v Ljubljani, delovna skupina naše SOZD Iskra z namenom, da se sooči z uspehi in težavami, z gospodarskim položajem, položajem temeljne organizacije v delovni organizaciji, z delovanjem družbenopolitičnih organizacij in nenazadnje, kaj vse se je spremenilo od zadnjega obiska delovne skupine v tovarni žarnic.

Kolektiv, kjer je 350 zaposlenih, je v uvodu predstavil direktor TOZD Dušan Bivic. Njihov osnovni program so avtomobilne žarnice, na leto jih naredijo 17 — 18 milijonov in to za različne tipe vozil. V Jugoslaviji so poleg njih še trije, vendar ne tako izrazito specifični proizvajalci avtomobilskih žarnic in sicer Tesla Pančevo, TEŽ Zagreb in Serena Štip. Delež tovarne žarnic med vsemi jugoslovanskimi proizvajalci pa je nad polovico vse proizvodnje. V preteklosti so to TOZD pestile razne težave. Materiala, potrebna za proizvodnjo žarnic praktično ni bilo moč dobiti na jugoslovanskem tržišču, kar okrog 90% so ga morali uvoziti. Zaradi benčinske krize konec sedemdesetih let, se je tudi prodaja žarnic močno zmanjšala, kar je botrovalo celo izgubi, ki jih je dodobra stregnila. V srednjeročni plan za obdobje 1980—85 so vnesli živahne spremembe, ki so rdeče številke odpravile, zastavili pa so

si tudi nalogo, poiskati še dodatni proizvodni program. Vendar o tem nekoliko pozneje.

Z velikimi napori so se otresli spremljajočih težav, boljša organizacija in drugačen pristop k delu so pogojevali tudi izvoz. Naj za primerjavo navedemo le tale podatek. Leta 1979 so petkrat več uvažali, kot izvažali, danes pa štirikrat več izvažajo, kot uvažajo, kar pomeni, da prodajo na tuje trge 60% fizičnega obsega proizvodnje, zanj pa iztržijo 25% celotnega prihodka.

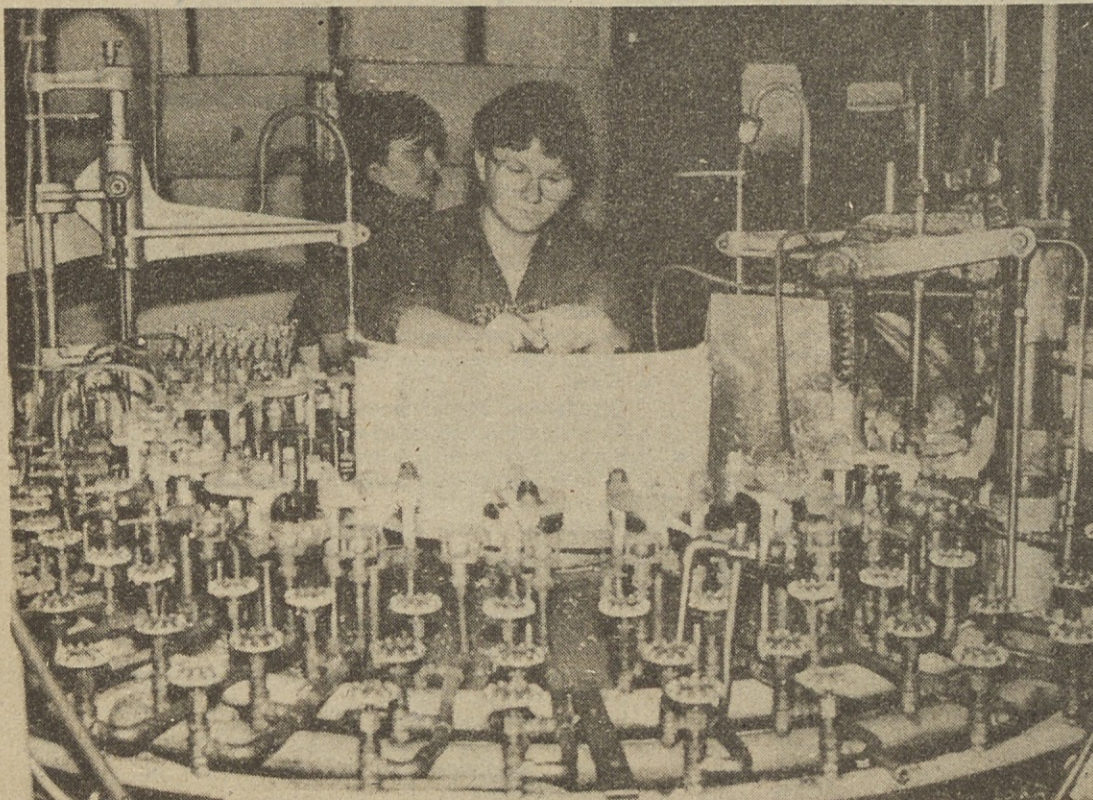
Kot smo že omenili, s sedanjim programom ne vidijo jasnejše perspektive. To in sam ekonomski položaj njihove TOZD jim je narekoval poglobljeno strokovno študijo, na podlagi katere so si začrtali program aktivnosti in vsebinske rešitve v več smereh. Najpomembnejša je vsekakor uvedba novega, njihovega programa prikazovalnikov na osnovi elektroluminiscenčne tehnologije. Kot prva faza najprej debe-

Razgovora ob obisku delovne skupine SOZD Iskra v TOZD Žarnice, so se udeležili: Janez Kern, predsednik DS SOZD Iskra, Avguštin Ciuha, predsednik konference sindikata SOZD Iskra, Jože Mokorel, predsednik mladih SOZD Iskra, Tone Orožin, predsednik aktiva ZB SOZD Iskra, Miloš Kobe, član KPO SOZD Iskra in Miloš Pavlica, sekretar DPO SOZD Iskra. Iz tovarne žarnic so v razgovoru sodelovali: Milan Kores, predsednik DS, Ilias Kadič, predsednik OO sindikata, Elko Zidar, predsednik mladih, Janez Srakar, sekretar OO ZK, Dušan Bivic, direktor TOZD in Ljudmila Marolt, vodja splošno kadrovske službe. S strani delovne organizacije Avtoelektrike pa se je razgovora udeležil namestnik glavnega direktorja Ludvik Jelinčič.

loplastna tehnologija in tankoplastna, kot druga zaključna faza. Za boljše razumevanje naj povemo, kaj je elektroluminiscenca. To je fizikalni pojav, ko določena snov pod vplivom električnega polja oddaja vidno svetlobo. Izdelki, ki koristijo EL imajo bistveno boljše lastnosti kot so drugi izkoriščeni in upora-

bljivi fizikalni, oz. kemični pojavi. Zaradi tega se njihova uporaba širi iz dneva v dan. Vse dimenzije so izdelane po željah naročnika pa tudi njihova uporaba zajema široko področje (petrokemija, vodenje mestnega prometa, raznizne železniške postaje, letalski promet itd.).

Torej nova tehnološka, proizvodna revolucija v tovarni žarnic Ljubljana. In kot sami poudarjajo, s tem programom gredo v korak s svetovnim razvojem, čeprav se srečujejo z mnogimi težavami. Postavitev take proizvodnje je seveda novost, manjka jim primerjalnih podatkov. So pa seveda še kako ponosni na že doseženo, še posebej zato, ker so doslej v svetu le tri take proizvodnje in še te pri velikih proizvajalcih svetovnega slovesa. Torej še en pokazatelj več za zadovoljstvo, še posebej zato, ker so že od vsega začetka, od oblikovanja idejne zasnove novih programov, polagali veliko pozornost tržnim možnostim. Zbrali so veliko gradiva o trendih v svetu, prav tako pa tudi o domačih potencialnih porabnikih. Glede na potrebe domačih potrošnikov so začrtali in izvajajo razvoj konkretnega asortimana prikazovalnikov. Eno izmed važnih dejstev je tudi to, da danes še vedno vse aktivne prikazalnike uvažajo ter, da so z razvojem avtomatizacije, uvajanjem računalnikov in elektronske potrebe po takih prikazalnikih velike. Zato želijo čim hitreje usposobiti pilotsko proizvodnjo tudi zato, da se bodo poslovni odnosi s potencialnimi kupci še

Letos bodo naredili v tovarni žarnic blizu 18 milijonov raznih vrst žarnic

programa vidijo jasnejšo perspektivo

Med razgovori v tovarni žarnic

bolj konkretizirali na podlagi izdelanih vzorcev.

Seveda to še ni vse. V načrtu imajo, oz. že izvajajo racionalizacijo obstoječega programa v smislu avtomatizacije in seveda izboljšanja kakovosti. Dalje, dopolnitev programa žarnic s halogensko žarnico z ureditvijo racionalnejše proizvodnje in asortimanom projekcijskih žarnic ter žarnic za druge namene v manjših serijah. Dalje, spremem-

ba tehnologije in konstrukcije prenapetostnih odvodnikov ter opustitev stare variante plinskih odvodnikov.

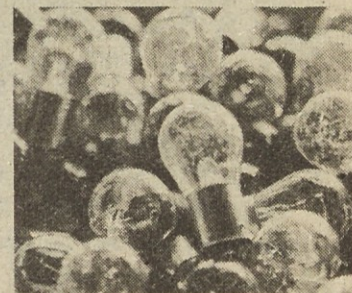
Velik problem, s katerim se vsakodnevno srečujejo, je tudi prostorska stiska, saj nimajo praktično prostora niti za en nov stroj, kaj šele za postavitev nove linije. Prav zato imajo del, predvsem poskusne proizvodnje daleč od Stegen, kjer so locirani, v

Kotnikovi ulici. Zato imajo v načrtu izgradnjo novih prostorov, kot prizidek k obstoječi hali v smislu saniranja obstoječih razmer, kot so prostorske, ekološke, delovni pogoji itd. In nenadnje za potrebe proizvodnje novih programov, o katerih smo malo prej govorili.

Beseda na obisku se je zasukala v drugo smer. V ospredje so

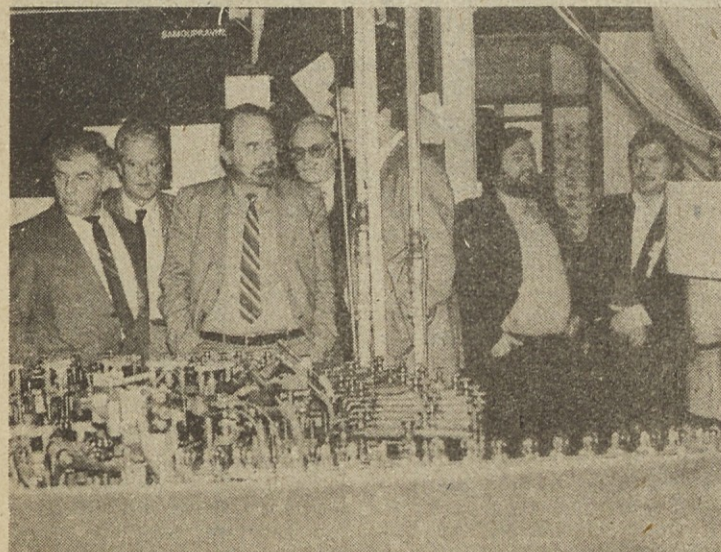
prišli odnosi med TOZD in delovno organizacijo, vsi po vrsti, pa so jih ocenili kot dobre, izglajene, kar je pa najpomembnejše, mnogo boljši so kot pred leti. Z enim stavkom želimo omeniti tudi nevšečnost, ki se je pred meseci pripetila v tej TOZD. Šlo je za kratek izsiljeni sestanek, predvsem zaradi enega samega sodelavca, ki je dobesedno hujskal delokrog in črnil vse, tudi tisto, kar je bilo belo. Ta neprijetnost je bila v sredstvih javnega obveščanja prikazana preveč »napihnjeno«, povsem zgrešeno, vse skupaj pa je imelo tak epilog, da je moral »hujškač« zapustiti kolektiv in vse je spet steklo po pravilno načrtani poti.

Predstavniki TOZD Žarnice so kot vzorno ocenili tudi sodelovanje med DPO in samoupravnimi organi, tako v temeljni, kot v delovni organizaciji, le predsednik mladih je menil, da je sodelovanje s konferenco, verjetno zaradi velike oddaljenosti, premalo vzpostavljeno.

Gostje iz naše SOZD so si ob koncu obiska ogledali zanimivo proizvodnjo, se zahvalili za sprejem in zaželeli zdravemu kolektivu še veliko uspehov.

Marko Rakušček

Gostje so si ogledali tudi zanimivo proizvodnjo

lekra v sodelovanju z inštitutom za elektroniko in vakuumsko tehniko iz Ljubljane predstavlja

NOVO

ELEKTROLUMINISCENČNI PRIKAZALNIKI (ELD)

- majhna poraba energije
- širok vidni kot
- možnost večih barv
- ploščati; debelina nekaj milimetrov

ELEKTROLUMINISCENČNI SVETLOBNİ PANELI (ELP)

- majhna poraba energije
- debelina nekaj milimetrov
- možnost večih barv
- poljubne oblike

PLINSKI PRENAPETOSTNI ODVODNIKI («GUMB»)

- majhne dimenzije
- prevajajo velike energije
- hiter odziv

Nov proizvodni program, elektroluminiscenčni prikazovalniki so razstavili tudi na letošnjem sejmu elektronike

Nagradi za inventivna predloga

V okviru prireditve praznovanja občinskega praznika Novo mesto sodi tudi že tradicionalna podelitev nagrad za inovacijske in raziskovalne dosežke, ki jih podeljuje raziskovalna skupnost.

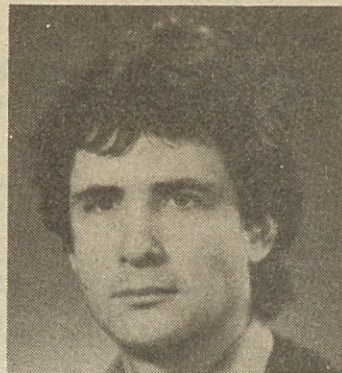
Med letošnjimi nagrajenci sta bila tudi Jože Papič in Alojz Kaferle iz novomeške temeljne organizacije Energetska elektronika, delovne organizacije Avtomatika, ki sta prejela nagradi za inventivna predloga:

- enofazni dvokvadrantni pretvornik
- in testna naprava CA-69

Enofazni dvokvadrantni pretvornik predstavlja na področju napajanja novost, dosednji brezprekinitveni izmenični sistemi so vsebovali usmernik, baterijo in razsmernik. V novem sistemu pa je usmernik odveč. Odlikuje ga širok spekter uporabe, saj je namenjen, tako za brezprekinitveno napajanje izmeničnih potrošnikov s hkratnim napajanjem akumulatorske baterije po IU karakteristiki, kot za testiranje baterij.

Njegova uporaba je torej dvojna, lahko deluje kot usmernik-pretvornik ter za testiranje baterij in kot vračalec energije v mrežo. Omogoča pa tudi enostavno povezovanje v paralelne sisteme za povečanje moči in zanesljivosti glede na specifične zahteve potrošnikov.

Iz podrobnejšega opisa sledi, da obratuje tako, da ob prisotnosti mreže dela kot usmernik z IU karakteristiko in napetostno stabilizacijo +2% ter avtomatskim prehajanjem iz režima vzdrževanja v režim polnjenja, glede

Jože Papič

Alojz Kaferle

na stanje baterije. Ob izpadu mreže brez prekinitve prevzame breme in dela kot razsmernik s stabilizirano izhodno napetostjo (+4%). Ob vrnitvi mreže ponovno napolni baterijo. Z dodatkom mikroprocesorja ima možnost avtomatskega testiranja baterije, brez operaterja. Pri tem vrača energijo baterije nazaj v mrežo. Tudi pri izpadu mreže med testiranjem baterije, brez prekinitve prevzame izmenično breme.

V primeru, da test pokaže nizko kapaciteto baterije, se večkrat ponovi polnjenje in praznjenje, dokler test ne pokaže zahtevane kapacitete.

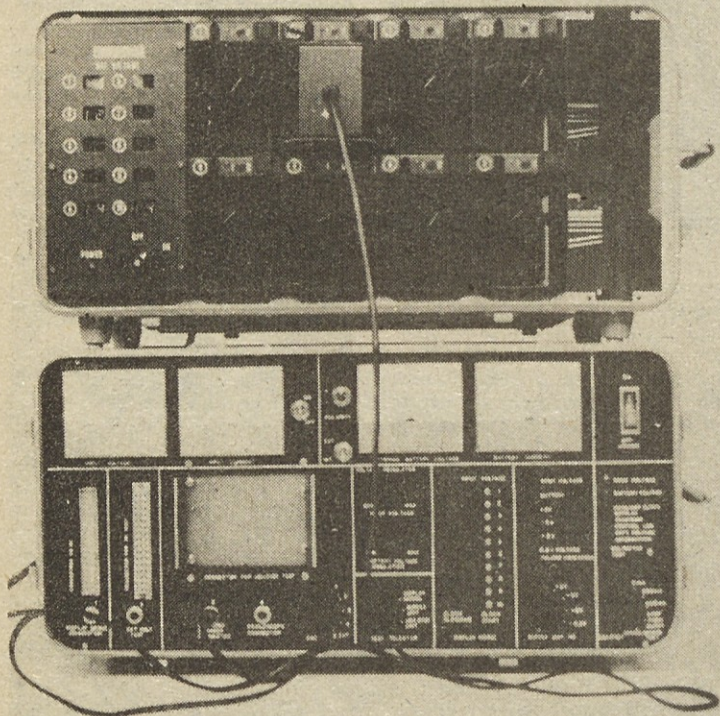
Naprava ima vgrajeno tudi zaščito proti pretiranemu izpraznjenju baterije. Lahko vgradimo tudi indikacijo ravni elektrolita. Zgrajen je v polvodniški tehniki s feroresonančnim transformatorjem.

Testna naprava CA-69 je v bistvu merilna naprava, ki je bila namensko razvita, za avtomatsko merjenje podsklopov naprave, oz. hitrejše in lažje servisiranje. Sama naprava namreč omogoča hkratno polnjenje desetih nikelkadmijevih baterij, ki napajajo radijske postaje. Ker je izvedba polnilca precej zahtevna (digitalna regulacija in nadzor), je bila tudi kontrola, oz. odkrivanje napak izredno zahtevno.

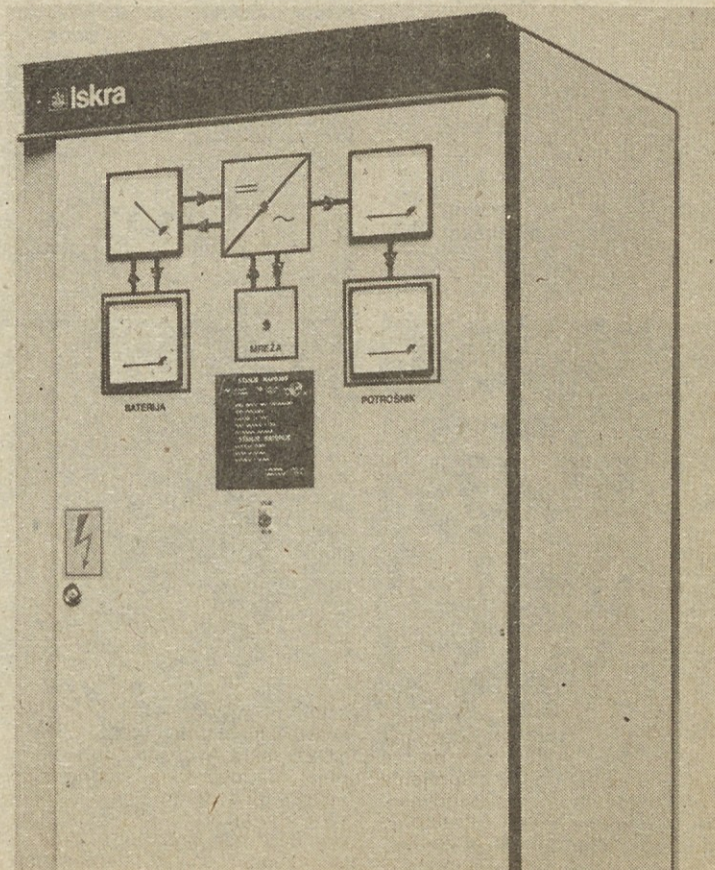
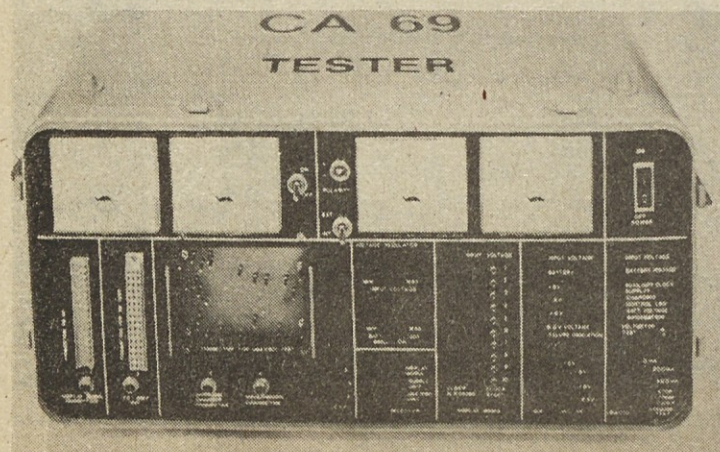
Prav omenjena testna naprava CA-69 pa glede na dokaj preprosto roko-vanje omogoča stalno kontrolo — avtomatsko merjenje podsklopov, odkrivanje napak in popravilo. Preizkušanje podsklopov je namreč izvedeno tako, da se podsklop enostavno vstavi v testno napravo, prek stikala pa se spremlja določene karakteristike direktno na osciloskopu.

Izdelana je pretežno iz domačega materiala in namenjena izključno izvozu.

Š. D.

Testna naprava CA-69

Enofazni dvokvadrantni pretvornik

Kadrovanje naj temelji na predvideni stopnji tehnološkega razvoja

Kot smo že poročali v prejšnji številki našega glasila, so kadrovski delavci Slovenije na svojem nedavnem posvetovanju v Portorožu ustvarjalno spregovorili o aktualnih vprašanjih družbenega razvoja, ki ga v veliki meri pogojujejo kadri.

V prvi delovni skupini je razprava potekala na temo planiranje kadrov. Dejstvo je namreč, da moramo pri družbenoekonomskem in socialnem razvoju, kot nujnih zakonitostih samoupravnih odnosov, izhajati iz usklajenosti parametrov rasti ekonomskih in kadrovskih dejavnikov. Torej, plan kadrov ne sme biti le sam sebi namen, pač pa mora biti usklajen, tako z materialnimi možnostmi in dosežki tehnološkega razvoja, kot tudi z interesi človeka za lastni razvoj. Zatorej ne more biti sprejet nikakršen plan razvoja — seveda tudi uspešen ne — če ne opredeljuje tudi razvoja bistvenega, oz. integralnega dela plana kadrov. Da je plan kadrov integralen pomeni, da mora vsebovati vse potrebe za strokovni profil, vključujoč tudi plan izobraževanja in izobraževalne institucije. Pogosta ovira pri ustreznem razvijanju, usklajevanju in zmogljivostih strokovnih šol namreč je, da ne poz-

najo resnične strukture kadrovskih potreb. Zato bi tu gospodarstvo in družbene dejavnosti morale sodelovati bolj zavzeto.

Pomembno je, da v zvezi s planiranjem kadrov upoštevamo načelo sočasnosti planiranja, kar pomeni planiranje na vseh ravneh in iz obeh smeri hkrati. Seveda morajo pri tem višje ravni posredovati okvire razvoja nižjim, da bodo le-te lahko izdelale možnosti lastnega razvoja v skladu z zahtevami višjih ravni.

Če upoštevamo, da so nosilke, tako družbenoekonomskega, kot socialnega razvoja TOZD, je potrebno, da bi lahko prišli do ustreznih kazalcev o kadrih, upoštevati že opredeljeno metodologijo planiranja kadrov, ki je dovolj široka, da jo je mogoče uporabiti v sleherni OZD. Ustrezno planiranje razvojne politike, ki vsebuje transfer

znanja in tehnologije, se stimulatивно odraža tudi na nadaljnjem razvoju izobraževanja, inoviranja znanja in vpliva na produktivnost dela.

Ker novi prodori v tehnologiji in v razvoju znanja pogojujejo nova znanstvena raziskovanja in nova področja znanosti, prihaja do novih spoznanj, odnosov in vrednot človeka, tako do okolice, kot tudi do novih oblik in zavesti, ki so tudi pogoj za nadaljnji razvoj samoupravnega sistema.

V procesu planiranja in razvoja kadrov je nujno treba določiti tudi vlogo in pomen posameznih dejavnikov — DPS, samoupravnih organov, poslovnih organov in strokovnih služb. V strokovnih pripravah družbenih planov, pogosto pa tudi v kadrovskih projekcijah smo doslej predvsem raziskovali in spremljali globalna gibanja in razmerja v celotni družbeni reprodukciji. Mnogo manj pa smo razvijali strokovno delo po potrebah OZD in tako je prišlo do velikega zaostajanja, tako glede poglobljene analitičnega spremljanja notranjih dejavnikov uspešnega gospodarjenja, kot pri njihovih učinkovitostih za poslovanje.

Vsekakor prestrukturiranje gospodarstva vpliva na dolgoročni razvoj družbe kot celote in tudi na dolgoročni razvoj, zato je nujno treba izdelati sistem spremljanja razvoja kadrov za specifične kadre. Žal vse pre pogosto ugotavljamo, da na planiranje in razvoj kadrov vpliva tudi problematika razvoja proizvodnih in poslovnih programov, ki so vse preveč osredotočeni na reševanje tekočih vprašanj, kar seveda otežkoča ustrezno planiranje razvoja kadrov. Hkrati je neustrezen tudi sistem napredovanja, saj še vedno lahko govorimo o podcenjevanju strokovnjakov, zlasti mlajših, o nezaupanju v njihovo sposobnost za opravljanje zahtevnejših nalog, kot tudi o premajhnem vplivu na notranje prestrukturiranje kadrov.

Cilj planiranja razvoja kadrov torej ne bi smel biti zgolj ob ustreznih strukturi kadrov glede na stopnjo izobrazbe in poklic, pač pa v doseganju rezultatov dela po kvaliteti in kvantiteti, kar naj bi se odražalo zlasti na zunanjem tržišču. Vsako planiranje razvoja kadrov bi namreč moralo temeljiti na predvideni stopnji tehnološkega razvoja, ne pa zgolj na obstoječem stanju. Mak

Iskra Kondenzatorji

Volilno programska konferenca sindikata

Na socialno problematiko in na socialno ogrožene delavce gledamo še vedno nekako od strani, zlasti če nas ti problemi neposredno ne zadevajo. V semiški Iskri se bo sindikalna organizacija v bodoče zavzemala za izboljšanje standarda delavcev, za povečanje delovne storilnosti in proizvodnje, hkrati pa bo vztrajala na izdelavi novega sistema nagrajevanja po delu in rezultatih dela.

Na volilno programski seji konference osnovnih organizacij ZS DO Iskra Semič (bila je četrtega decembra) je predsednik konference Bojan Jakša v svojem poročilu poudaril, da je bila glavna naloga sindikata v preteklem obdobju spremljanje gospodarskega položaja. Zaradi nevzpodbnega položaja na področju proizvodnje delovne organizacije, bo tem problemom v prihodnje potrebno posvetiti večjo pozornost. Tudi na področju nagrajevanja po delu in rezultatih dela bo treba sprejeti ustrezne sklepe o nadaljnjih akcijah, kajti s sedanjim sistemom v delovni organizaciji niso zadovoljni. Razpravljalci so menili, da se zadeve okrog priprav in sprejema novega sistema prepočasno odvijajo in, da je treba pripraviti kvalitetne plane, ki bodo osnova za izboljšanje stimulacije delavcev in povečanje produktivnosti.

Na področju socialne problematike je semiški sindikat dosegel določene uspehe, toda s svojim delom ni v celoti zadovoljen, kajti še vedno je nekaj huje prizadetih delavcev, ki še niso dobili pomoči, jo pa nujno potrebujejo. Za te delavce ni rešitev samopomoči, ki jo imajo organizirano v delovni organizaciji. Zato so delegati na konferenci predlagali, da bi pravilnik o delitvi samopomoči dopolnili s sklepom, da se del celotne samopomoči nameni huje prizadetim delavcem.

Ob tej problematiki se je v razpravo vključil tudi predsednik KOS SOZD Iskra Avguštin Čiuh, ki je dejal, da delavci še vedno niso zadovoljni z delom sindikata, ker se jim le-ta preveč odtuja in se premalo neposredno ukvarja z delom in življenjem delavcev, preveč pa prevzema naloge, s katerimi

bi se morali ukvarjati poslovodni delavci. Zato je potrebno vsebino dela sindikata približati delavcem tako, da se bo le-ta ukvarjal s konkretnimi nalogami in problemi v delovnem in življenjskem okolju delavcev.

Morda je eden izmed razlogov za odtujeno delo sindikata v tem, kot je samokritično pripomnil predsednik konference, da vodstvo semiškega sindikata ni vedno našlo dovolj skupnega jezika in poslušal pri razreševanju omenjenih problemov. To pa je vplivalo na slabše medsebojne odnose, hkrati pa tudi na uspešnost akcij, ki velikokrat niso bile koordinirane in enotno vodene. Zato so poskušali v planih za prihodnje naloge in sprejetju delovnih usmeritev bolj enotno zastaviti in opredeliti naloge in poti za njihovo doseganje in se tako pri-

praviti za boljše delo v naslednjem obdobju.

Med stalnimi nalogami so delegati najbolj poudarili še nadaljnje razvijanje poglobljenih razprav ob periodičnih in zaključnih računih, zavzemanje za uveljavitev močnejše vloge samoupravnih organov v delovni organizaciji, vplivanje na kadrovsko politiko in kadrovanje, predvsem pa si bodo prizadevali izboljšati standard delavcev in povišati realne osebne dohodeke na temeljih kvalitetnih kazalcev gospodarjenja. Pri tem pa bodo imele pomembno vlogo tudi posamezne komisije, kot so športna komisija, komisija za oddih in letovanje in komisija za priznanja in državna odlikovanja. Za izpolnjevanje teh nalog so delegati sprejeli finančni načrt za naslednje leto, ki naj bi znašal 5.100.000 dinarjev.

Ob zaključku konference so delegati potrdili razrešnico dosežanim članom organov konference in izvolili nove organe s predsednikom konference Tomom Buljanom na čelu.

V. Ž.

Slobodan Rajič:

O uresničevanju

Nekateri teoretiki samoupravnega obveščanja v združenem delu menijo, da je za delavce najbolj objektivna in točna tista informacija, ki jo vsak mesec dobijo v plačilni kuverti. Če izhajamo iz te predpostavke, moramo seveda brez obotavljanja zapisati, da se pretekli dramatični položaj Telematike vztrajno obrača na bolje...

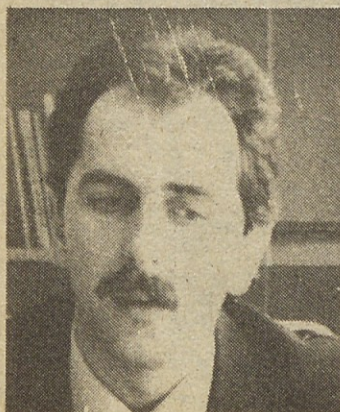
Žal pa stvari v življenju in tudi pri nas niso tako enostavne, da bi lahko ostali pri tem. Res je veliko znakov, ki vzbujajo optimizem celo pri največjih hišnih nergačih: oskrba proizvodnje je boljša, delo poteka vse bolj normalno, ponekod je potrebno delati celo v podaljšanem delovnem času, investicije dobro uresničujemo, naši inovatorji dobivajo nagrade za presenetljive ustvarjalne dosežke, planirane letne poslovne cilje dosežemo in ponekod celo presežemo, osebni dohodki in stimulacije se nam pridno dvigujejo, skratka — v tekočih zadevah smo vedno boljši. Tako nam vse pogostejše uspe mirno zajeti sapo in se ozreti nekoliko širše. Je vse skupaj res — se sprašujemo — ali samo lažna utvara? Smo se mar res že izvlekli?

Odgovor je lahko kratek: ne, nismo še iz vode. In če ne bomo uresničili sanacijskih ciljev, tudi nikoli ne bomo. To delo pa je pravzaprav še v celoti pred nami.

Slobodan Rajič je odkrit sogovornik, ki ne lakira problemov. Poznamo ga kot vodjo projekta izdelave sanacijskega programa Telematike, zdaj pa vodi projekt izvedbe v programu zapisanih ciljev. Iz teh razlogov je seveda za vprašanja v zvezi s sanacijo najbolj pravi naslov.

— Predlagam, da najin razgovor začneva kar z orisom položaja Telematike ob vašem prihodu v delovno organizacijo. Kako ste se lotili vloge glavnega sanatorja?

»V Kranj sem pravzaprav prišel s težkim srcem, saj pred mano nikakor ni bila enostavna naloga, kljub nekaterim sanacijskim izkušnjam, ki sem si jih predhodno pridobil v drugih organizacijah Iskre. Prišel sem v povsem neznan okolje, med nove ljudi, v delovno organizacijo, ki je bila takrat največji izgubar v Sloveniji.

Slobodan Rajič

Na srečo sem v vodstvu Telematike takoj dobil polno podporo. Pripravil sem koncept za sestavo sanacijskega programa in bil izredno presenečen nad dobrim odzivom in sodelovanjem. Intenzivno angažiranje velikega števila naših sodelavcev in prioritarna podpora vodstva sta omogočila izdelavo sanacijskega programa v predvidenem zakonskem roku, kar je imelo izredno ugoden odmev v okviru Telematike in SOZD Iskra, prav tako pa tudi v ožjem in širšem družbenopolitičnem okolju.

Delavci Telematike so z vsebino sanacijskega programa dokazali, da so sposobni nasloniti se na lastne sile, se obrniti k lastnim slabostim in jih odpraviti. S tega vidika je bil sanacijski program dobro pripravljen.

V juniju smo program prezentirali v delovni organizaciji. Povzetek smo objavili v našem internem glasilu, poleg tega pa smo vsebino predstavili v neposrednem soočanju z delavci na zbora. Odziv je bil izreden: člani kolektiva so izrazili veliko zaupanje v program in konec junija je bil — z manjšimi pripombami, za katere smo rekli, da jih bomo upoštevali v izvedbenih projektih — sprejet v vseh družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih. Potem smo ga predstavili in verificirali še na republiškem rezervnem skladu, v bankah, izvršnih svetih, družbenopolitičnih organih občine in republike, v družbenopolitičnih organizacijah, samoupravnih organih in vodstvu SOZD itd. Vsega skupaj je bilo okrog 50 predstavitev.

Pri tem moram poudariti — in to naj ne bo odveč zapisati — da je pri predstavitvah pomembno vlogo odigralo glasilo Telematike z objavo povzetka, v katerem so bila sanacijska spoznanja podana na razumljiv, pregleden in najširšemu krogu ljudi dostopen način, kar je imelo izreden odziv. Učinkovito in jedrnat je bila podana zahtevna problematika, koncept reševanja, do katerega smo sicer prišli po trnovi poti in odgovori na vprašanja.

— Vsebine sanacijskega programa na tem mestu torej ne kaže ponavljati, saj je že pol leta dostopna vsakemu članu kolektiva Telematike in tudi širše. Delavci so se o njej pogovorili, jo temeljito proučili, seveda pa so pri tem pričakovali, da bomo kar najhitreje pričeli z obsežno sanacijsko aktivnostjo, tako v delovni organizaciji, kot zunaj nje, skratka — pričakovali so, da bomo o dogodkih v zvezi s san-

cijo še poročali. Kje so vzroki za očitne zastoj?

»Ko smo se znašli pred konkretno izdelavo sanacije, se je pred nas postavilo zapleteno vprašanje: kako se stvari lotiti? Ugotovili smo, da nimamo v rokah pravih metod in orodja za zares korenite posege, kajti razsežnost in medsebojna prepletenost problemov je izredno velika.

Posvetovali smo se s strokovnjaki iz domačih in tujih institucij (McKinsey), ki so naš program ocenili zelo pozitivno čes, da smo na pravi poti, vendar pa so nam očitali npr. to, da pojem strategije razumemo napačno. Strategijo v sanacijskem programu smo namreč razumeli kot zastavljanje določenih ciljev, dejansko pa pomeni spisek konkretnih ukrepov, ki naj pripeljejo do teh ciljev. V tem smislu je bil program v nekaterih poglavjih dovolj podroben, v mnogih pa ne dovolj dorečen.

Do manjšega zaostanka pri izvedbi programa je prišlo tudi zaradi reševanja problematike tekočega poslovanja, aktivnosti v zvezi z družbeno verifikacijo programa, ki

je bila končana šele v juliju, dopustov in podobnih objektivnih razlogov. Tako smo šele v začetku septembra — po vseh predhodnih posvetovanjih — predstavili prvi predlog izvedbenega projekta. Bil je podprt v konceptu, ki je v veljavi še danes, sama izvedba pa se je začela šele v tem mesecu.

Priznati moram, da bi težko oporekal morebitnim skrajnejšem, ki bi trdili, da pri izvedbi sanacije še ni nič narejenega. V sanacijskem programu smo si zastavili vrsto ciljev, sprožili mnogo aktivnosti, obljubili izvedbo, vendar z njo šele začnemo. Toda — bilo bi nepošteno reči, da smo doslej spali.

Izredne napore vlagamo v realizacijo tekoče proizvodnje, kar dokazujejo rezultati poslovanja v devetih mesecih leta. Na ljubljanskem sejmu elektronike smo predstavili optimizirani Sistem Iskra 2000. Rojeva se nov novični telefonski aparat JATENA. Investicija 2000 poteka po načrtu. V TOZD ZTS smo postavili poslovno informatiko na višjo raven (kalkulacije po direktnih stroških). Preskrba proizvodnje je boljša, fluk-

sanacijskih ciljev

tuacija kadra zaustavljena. Veliko dela smo vložili v realizacijo projekta Sistem 12, ki je za našo prihodnost tako pomemben da se je v aktivnosti vključilo celotno vodstvo Telematike.

Vsekakor so nekatera področja bolj kritična, aktivnosti na njih potekajo prepočasno. Prvo tako področje je že omenjeni Sistem 12. Do avgusta bi morala biti zanj izdelana preliminarne študija, do konca oktobra pa investicijski elaborat — vendar obojega še ni. Aktivnosti smo pospešili z intenzivnejšim angažiranjem, s katerim poskušamo projekt postaviti na realne ekonomske temelje. Drugo področje je program terminalov (JATENA in optimizacija telefonskega aparata), kjer se morajo stvari prav tako hitreje premakniti naprej. Z vodstvom TOZD Terminali smo že imeli razgovor na temo. Tretje kritično področje je samoupravna organiziranost. Obljubili smo, da bomo koncept nove organiziranosti pripravili do konca leta, vendar so se pri tem pojavili zelo različni pogledi, pravi »pluralizem interesov«, ki ga dolgo nismo razčistili. Zdaj že obstaja konkretniji predlog. Četrto področje, ki ga tu posebej omenjam predvsem zato, ker ni zajeto v predlogu izvedbenih projektov, je področje kooperacij. V sanacijskem programu smo zapisali, da je izvoz-uvoz prek višjih oblik gospodarskega sodelovanja eden izmed strateških ciljev Telematike. Prek kooperacij naj bi letos izvozili za 6 milijonov dolarjev, v naslednjem letu pa že za 13 milijonov dolarjev. Pred kratkim so bile na delavskem svetu Telematike potrjene nekatere kooperacijske pogodbe s tujimi partnerji. Vendar pa je vzpostavljjanje teh novih odnosov zelo zahtevno in ni odvisno samo od nas. Zdaj so se stvari premaknile in v naslednjem

letu pričakujemo realizacijo planirane menjave prek kooperacij.

Še enkrat moram poudariti, da smo si vsi skupaj celotno izvedbo sanacijskega programa predstavljali bolj enostavno. Zato se nam je nekoliko zataknilo. Mi smo sicer vedeli, da so npr. obvladovanje zalog, nabava, planiranje in drugo kompleksna, med seboj prepletena in soodvisna področja, ki se jih ni mogoče lotiti brez temeljitih priprav, vendar smo kmalu spoznali, da smo si cilje v sanacijskem programu in izvedbenem projektu zastavili nekoliko preširoko in, da celotnega obsega problemov ne

bomo mogli obvladovati naenkrat, saj smo kadrovske vsekakor prešibke, primanjkuje pa nam tudi ustreznega znanja.

Odločili smo se, da se problemov lotimo po drugačnem načelu, ki nas bo nazadnje prav tako pripeljalo do začrtanih sanacijskih ciljev — korak za korakom.

— Kakšna je nova zamisel izvedbe sanacijskih načrtov?

»Scenarij nekajletne proizvodnje Telematike je znan, saj je bil začrtan v sanacijskem programu: maksimalno podpreti program Sistem Iskra 2000, čimveč iztržiti od programa Metaconta in podaljšati nje-

govo padajočo življenjsko krivuljo, kadrovske podpreti program terminalov, izboljšati aparat ETA 80 za velike serije in čimprej začeti proizvodnjo aparata JATENA. Ta scenarij bi moral dati ugodne ekonomske učinke in ustvariti akumulacijo in devize za osvajanje Sistema 12.

Za kvalitetne poslovne odločitve pa potrebujejo bolj obdelan scenarij, v katerem mora biti več podrobnosti o možnostih posameznih programov, konkretnih ciljih, strategiji in nalogah. Pri tem gre v bistvu za tri tako imenovane strateške projekte na naših ključnih programih (javna telefonija, zasebna telefonija in terminali), ki nam morajo odgovoriti na naslednja vprašanja:

— na katerih trgih bomo delovali, kakšne so tržne možnosti in zahteve, kako se lahko vanje vključujemo, kakšne so količine;

— na katera tržna področja se lahko usmerimo, kje so naše prednosti, kje slabosti;

— kakšen je profitni potencial posameznih trgov, oz. tržnih segmentov (pri čemer moramo upoštevati ključne nakupne dejavnike, tržno dinamiko — dobavitelj, tehnologija, kupci — lastne stroške proizvodnje, konkurenčni položaj)?

Na osnovi teh analiz bo potrebno določiti glavne cilje na vsakem programskem področju, sprejeti ukrepe za doseg teh ciljev in razdeliti naloge posameznim izvajalcem. Seveda bo v tem okviru potrebno najprej oceniti finančne, kapitalne in kadrovske vire in jih ustrezno razdeliti po programih. Po opisani metodologiji bomo dobili odgovore na vprašanja: kaj delati, koliko delati in za koga delati.

Vsekakor pa izvedba sanacijskega programa ne more temeljiti (Nadaljevanje na 14. strani)

(Nadaljevanje s 13. strani)

O uresničevanju

samo na strateških projektih. Spoznali smo, da nam za obvladovanje široke fronte problemov primanjkuje kadrov in znanja, zato smo se odločili, da nekatere cilje dosežemo s kratkotrajnimi operativnimi projekti, korak za korakom. Ocenjujemo, da bomo glavne zastavljene naloge lahko izpeljali s petimi, oz. šestimi operativnimi projekti: Ureditev planiranja, Zaloge, Nabava, Kakovost, Informatika (podpora prej naštetih projektov z informacijskim sistemom), Rezidualni dejavniki. Nazadnje omenjeni, šesti projekt bo obravnaval človeški dejavnik, kadre in njihovo motivacijo, psihosociološke vidike in podobno, vse v smislu učinkovite podpore pri uresničevanju prej naštetih projektov.

Že iz naslovov projektov je razvidno, da gre za zelo težke probleme v Telematiki. Z njihovo rešitvijo bodo v glavnem izpolnjene najpomembnejše naloge sanacije. Pri tem naj še posebej poudarim, da to niso globalni projekti, ampak kratkotrajni, devet do dvanajst tednov trajajoči koraki v okviru posameznega projekta, ki bodo v omenjenem času morali dati merljive rezultate (razen rezidualnega). Pri tem bo potrebno doseči cilje celotnega projekta, ki so v grobem naslednji: zaloge zmanjšati za 30%, urediti oskrbo proizvodnje in letno prihraniti 5% vrednosti nabav, z boljšim planiranjem pospešiti pretok materiala, oz. določenega izdelka skozi proizvodnjo za 40%, zmanjšati oportunitetno izgubo na področju kakovosti in z informacijskim sistemom podpreti te štiri projekte. Koraki se bodo ponavljali, dokler ne bodo uresničeni zastavljeni cilji. Vsi ti projekti in njihova realizacija so seveda odvisni od naročil, ki jih v tem trenutku še ni zadosti za naslednje leto. Če bomo fiksna naročila dobili do konca leta, bo obvladovanje planiranja, zalog in nabave veliko lažje, če pa naročil ne bo dovolj, se bomo morali še naprej zatekati k »padalskim« akcijam in ostajati pri poslovanju »iz rok v usta«.

Prvi del strateških projektov mora biti zaključen že konec tega leta, oz. v začetku naslednjega, saj obravnava programsko strategijo in potenciala na tržišču v letu 1986. V njem mora biti razvidno, kam usmeriti kadrovske in finančne vire, kje imamo večji potencial, kje večje možnosti itd. Z vidika operativnih projektov pa naj bi bil prvi del sanacije zaključen konec leta 1986.

Na nekaterih področjih bomo sanacijo takrat šele pričeli. Osvajanje Sistema 12 bo zahtevalo veliko prestrukturiranje delovne organizacije, zlasti na kadrovskem področju, o katerem pa moramo razmišljati že danes. Poleg tega se bodo nadaljevale faze izgradnje poslovno informacijskega sistema in drugi projekti, ki so take narave, da jih ni možno zaključiti v enem letu.

K sodelovanju pri uresničevanju izvedbenih sanacijskih projektov smo pritegnili nekatere zunanje institucije, za zdaj le domače. Tako bo na primer pri izvedbi in uvajanju operativnih projektov sodeloval Biro za industrijski inženiring Iskre ZORIN.

Toliko o dosedanjem poteku sanacijskih prizadevanj! Naj omenim še to, da samoupravni organi in družbenopolitične organizacije Telematike zavzeto bdijo nad dogajanjem (tudi sam doživljam z njihove strani velike pritiskove), vendar se stvari kljub temu prepočasno razvijajo — to pa je predvsem posledica različnosti pogledov, kompromisov in tudi pritiskov, ki niso samo notranji, temveč tudi zunanji ter seveda resnično zapletenih problemov, ki jih je treba kar najbolj odgovorno rešiti.

— **Ena izmed trenutno zelo »vročih«, oz. aktualnih tem v Telematiki je Sistem 12, ki ste ga na kratko že omenili. Pravite, da je sanacija delovne organizacije v zamudi med drugim tudi zato, ker se je vodstvo zelo intenzivno posvetilo temu projektu. Kaj se dogaja v zvezi s tem?**

»V mesecu septembru, ko smo začeli obravnavati prvi predlog projekta izvedbe sanacije, so se oglasili predstavniki firme BTM z očitki, da po dveh letih od podpisa pogodbe o osvajanju Sistema 12 le-te še nismo realizirali. Tako smo se nekoliko nepričakovano znašli pred nujno odločitvijo, ki pa zahteva odgovorno predhodno obravnavo. Skupaj s strokovnjaki firme BTM smo izdelali študijo »profita in izgube« tega projekta in izkazalo se je, da z vidika ekonomike, oz. maksimiranja ostanka čistega dohodka (ki je glavni strateški cilj našega sanacijskega programa) za nas ni sprejemljiv. V razgovorih in pogajanjih smo začeli iskati za nas boljše možnosti in variante. Seveda pa firma BTM ni »od včeraj«,

zato sota pogajanja izredno naporna, trda in še trajajo. Računamo, da bodo rezultati znani do konca tega meseca, ko bo projektu nazadnje le dana »zelena luč« in bomo vse sile usmerili v učinkovito osvajanje.

Vendar pa se bomo v tistem trenutku srečali s problematiko naših kadrovskih zmogljivosti, ki po mojem ne zadoščajo za celovito obvladovanje nove tehnologije in na drugi strani za podporo obstoječim programom. Temu vprašanju, oz. problemu kadra moramo posvetiti največjo pozornost.

— **Če imamo pred očmi vso razsežnost sanacijskih nalog, se res zdi, da ne bomo mogli vsega, saj nam bo zmanjkalo znanja in rok... Kakšne so perspektive sanacije s tega vidika?**

»Res je — če hočemo uresničiti naše sanacijske projekte na vseh treh obstoječih ključnih programih, moramo pustiti obstoječi kader na Sistemu Iskra 2000 in ga še podpreti, pustiti kader na Metaconti in ga še okrepiti, pustiti kader na terminalih in ga še okrepiti... Poleg tega pa je potrebno ustvariti novo strokovno jedro za osvajanje Sistema 12. Če bomo to skupino sestavili iz obstoječih ljudi, bomo osiromašili prej omenjene programe in si napravili kaj slabo uslugo. Padli bomo na vsej črti, tako pri realizaciji obstoječih programov, kot pri osvajanju novega. Hitrejše osvajanje novega sistema pa je možno samo s kadri, ki se na telefonijo spoznajo, torej z ljudmi, ki so na obstoječih programih. To jedro seveda lahko sestavimo in

smo ga pravzaprav že. Vendar moramo obstoječe programe podpreti z novimi, mladimi kadri.

Po drugi varianti, ki se mi osebno zdi še najbolj realna, se moramo nasloniti na kader zunaj Kranja in tudi zunaj Slovenije. Seveda ne moremo pripeljati v Kranj okrog 200 visokostrokovnih delavcev in jim zagotoviti visoke osebne dohodke, razmere za delo in stanovanja. Lahko pa Telematiko približamo njim. Po Jugoslaviji že imamo nekaj svojih centrov, kjer obstaja določen kadrovski potencial, ki ga lahko še okrepimo. Ob današnji stopnji brezposelnosti bi to ne smel biti prevelik problem. Zgled za tako reševanje stvari lahko najdemo že pri večjih drugih delovnih organizacijah v Sloveniji.

Poskrbeti moramo tudi za bodoče vodstvene kadre, tudi tu moramo načrtovati in delati že danes za jutri. Za izvedbo sanacije nismo dobili nikakršne kadrovske podpore, ne od SOZD in ne od drugod, sami pa nimamo dovolj menedžerskih znanj, da bi določene spremembe izpeljali tako dosledno, kot so zapisane. Zato v novjšem obdobju veliko in radi govorimo o krizi vodenja, vendar menim, da gre pri tem pravzaprav za krizo znanja, ki pa ga v preteklosti nismo imeli možnost pridobiti. Da bomo to krizo v bodoče premagali, moramo že danes mlade usmeriti v pridobivanje tudi v tujini.

K reševanju kadrovske problematike bo prispevala tudi bolj stimulativna politika nagrajevanja. Z boljšimi osebnimi dohodki smo v zadnjem trimesečju uspeli zaustaviti veliko fluktuacijo. Če hočemo

sanacijskih ciljev

doseči kadrovske strukture, ki bo sposobna uresničiti vse naše programe, predvsem pa Sistem 12, moramo bistveno preseči obstoječe poprečje osebnih dohodkov. Tega nam družbenogospodarsko okolje ne sme zameriti. Telematika ima izjemno perspektiven program, ki ga je možno obvladovati le z nadpovprečnimi kadri in znanjem, zato pa je seveda potrebno nadpovprečno nagradjevati.

— **Vrniva se spet k Sistemu 12. Obstajajo tudi odprta vprašanja v zvezi s financiranjem tega projekta, ki ga Telematika sama ne bo zmogla. Del sredstev bo zagotovila firma BTM, oz. belgijske banke, ki**

sovlagajo. Kaj pa ostali zainteresirani — SOZD Iskra, PTT in širša družbena skupnost?

»Sistem 12 je projekt, ki lahko bistveno prispeva k prestrukturiranju Iskre in slovenskega gospodarstva, oz. omogoči uresničitev planov Slovenije do leta 2000. Zato mora širše družbenogospodarsko okolje čimprej dojeti, da je vodstvo Telematike pred odločitvijo, ki močno presega okvire in zgolj bodočnost delovne organizacije in, da je v tem primeru znano geslo »naslonite se na lastne sile« potrebna razumeti mnogo širše.

Menim, da je zato Sistem 12 potrebno postaviti na ekonomske

temelje — najprej nasproti firmi BTM, kar kaže, da nam bo uspelo, nato pa še v odnosu s SOZD, PTT in širšo družbeno skupnostjo. Predvsem je potrebno razčistiti vprašanja sovlaganj, možnih olajšav v prvih letih osvajanja (manjša amortizacija, oprostitev carin, ugodnejši krediti, zagotovitev deviznih sredstev, možnost večjega koriščenja sredstev lastnega izvoza itd.) ter postopkov pri odobranju investicijskega programa in pridobivanja soglasij za uvoz opreme. Samo z lastnimi silami torej tu ne bo šlo.

Pri osvajanju tako zahtevne proizvodnje je seveda normalno, da se v prvih letih pojavijo izgube, saj se sistem ne more pokrivati sam že v samem začetku. Vendar pa je potrebno te izgube minimizirati, oz. jih spraviti v obvladljive okvire, oz. v okvire, ki jih bodo sposobni pokriti ostali programi Telematike. Prav pri minimiziranju teh izgub bi nam določene koncesije, oz. olajšave s strani družbe lahko zelo pomagale.

Slovenske gospodarske razmere so znane, zato jih ne bi podrobneje razlagal. Ni velikega zanimanja za sovlaganje pa tudi sredstev ni. Vendar bo potrebno čimprej najti ustrezne rešitve, saj Telematika vseh bremen v zvezi s projektom dejansko ne bo zmogla sama. Na tem področju aktivnosti tečejo in pripravljamo konkretne predloge, ki jih bomo posredovali SOZD in širši družbeni skupnosti v decembru.

— **Med dosežki sanacijskih prizadevanj ste med drugim omenili, da že obstaja konkretniji predlog za novo organiziranost Telematike. Ali ga lahko na kratko orišete?**

»V zvezi z novo organiziranostjo delovne organizacije je bilo v preteklosti izrečenih veliko pobud, mnenj in predlogov, ki so pokazali na veliko različnost interesov in stališč do tega vprašanja. Na tem mestu ne bi ponavljal vseh možnih in nemožnih variant, na kratko bom predstavil le zadnjo, ki jo podpira večina vodstva.

Telematika je že razdeljena v tehnološko zaokrožene celote. V posebnih TOZD imamo organizirane raziskave in razvoj ter montažno servisno dejavnost, v treh delovnih skupnostih pa poslovne funkcije za podporo programov.

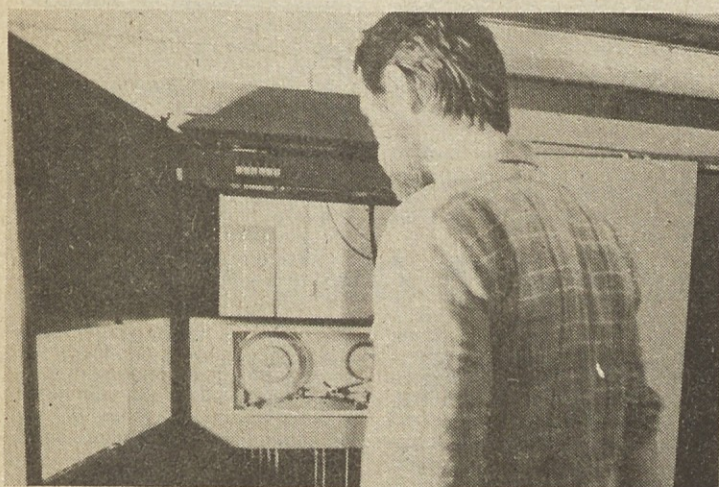
V sedanjih organiziranosti se pojavljajo različni problemi, kot so: prevelika režiža zaradi podvajanja funkcij, interna realizacija, velike obveznosti do SOZD in širše družbene skupnosti, izračunavanje stroškov, interne zaloge, interni pretoki, »tozdovske ograje«, interne bilance itd. Ugotovili smo, da s poenostavitvijo teh internih odnosov bi lahko letno prihranili okrog milijarde dinarjev in sicer samo iz naslova financiranja zalog (obresti) in plačevanja obveznosti iz nasloga fiktivnega dohodka.

Tako se je v različnih razpravah oblikovala zamisel o enoviti delovni organizaciji, ki bi bila formalno sicer brez TOZD, vendar bi proizvodne enote v njej ostale take kot so. Direktorji sedanjih sistemskih TOZD bi postali direktorji programov in s tem člani kolegija delovne organizacije, direktorji internih TOZD pa ostali direktorji proizvodnje, oz. tovarn (mehanskih konstrukcij in delov, tiskanega vezja, elementov), ki bi še vedno imela lastne plane in stroškovna mesta, nekaj režijskih stroškov, velik del le-teh pa bo s tem odpadel. Interna realizacija bi se poenostavila, zaloge bi se zmanjšale in bi bile realneje ovrednotene, možne bodo kalkulacije po direktnih stroških itd. Tri delovne skupnosti bi se združile v eno samo delovno skupnost skupnih služb. S tem bi bila postavljena matrika programov nasproti poslovnim funkcijam in interni proizvodnji, ki bo seveda funkcionirala po prioriteti programov, ne pa posameznih poslovnih funkcij, ali proizvodnje. Ne gre torej za neko centralizacijo, saj se dobro zavedamo, da mora ostati iniciativa decentralizirana, enote pa manjše in s tem lažje obvladljive. Gre za racionalizacijo vseh virov in za integracijo vodenja.

Tako naj bi Telematika v vseh pogledih postala ne le enovita, temveč tudi enotna delovna organizacija, kar bo po svoje tudi prispevalo k poenostavitvi njenega poslovanja, kadrovske mobilnosti ter večji dinamiki in fleksibilnosti — vse to pa so gotovo pogoji za njeno večjo učinkovitost pri delu, ki ji edino lahko zagotovi trdnjšo prihodnost.

Kazimir Mohar

Kazimir Mohar

Vključili smo več telefonskih central

V začetku novembra so delavci naše Montažno-servisne organizacije in PTT končali dela v zvezi z vključitvijo nove centrale Metaconta 10 CN v Mariboru. Omenjena centrala ima 3800 dohodnih in odhodnih prenosnikov in je torej večja od sedmih tranzitnih central Metaconta 10 C skupaj.

Podvig vsekakor ni bil majhen: najprej je bilo potrebno demontirati staro centralo, potem pa prekopati telefonski promet celotne štajerske regije na novo centralo. Ta poseg je bil seveda precej tvegan, saj bi lahko prišlo do daljšega izpada telefonskega prometa, če bi delo ne bilo dobro opravljeno.

Kot nam je povedal Janez Cerk, vodja tehnične službe v TOZD MSO, ki je sodeloval pri realizaciji posla, je nova centrala postavljena v novi zgradbi PTT. V okviru priključevanja je bilo med drugim potrebno prestaviti radioprenosni sistem, prevesti vse kable s stare na novo centralo in prilagoditi, oz. predelati vso opremo za centrale, ki so priključene na novo glavno centralo. To je zahtevalo veliko tehničnega znanja in maksimalno angažiranje vseh sodelavcev, ki so jih vodili: Lado Lušin

(programska oprema), Engelbert Ribič (materialna oprema) in Savo Zubič (stari sistemi).

Celotna ekipa je z resnim in trdim delom, ki je potekalo v neomejenem delovnem času, podnevi in ponoči uspešno uresničila zastavljene cilje, zato vsekakor zasluži pohvalo. Tako angažiranje je seveda zaželeno tudi v bodoče, saj so prav delavci MSO tisti, ki s svojim delom na terenu lahko največ prispevajo k zadovoljstvu in zaupanju kupcev in uporabnikov naših izdelkov, s tem pa k dvigu ugleda Telematike.

Povejmo še, da so delavci MSO v mesecu oktobru vključili v javni promet glavno centralo Leskovač, vozliščno centralo Bačka Palanka in rajonsko centralo Sindželič v Nišu, v novembru pa bo vključena tudi glavna centrala Gostivar v Makedoniji. V sorazmerno kratkem obdobju bo torej spuščenih v promet veliko število telefonskih priključkov, kar kaže na boljšo sinhronizacijo in konsolidacijo sil v Telematiki, ki je seveda pogoj za večjo učinkovitost pri postavljanju in vključevanju telekomunikacijskih objektov.

Razprava na seji delavskega sveta DO Iskra Široka potrošnja v Škofji Loki, 5. decembra, je potekala predvsem v vzdušju nezadovoljstva nad doseženimi gospodarskimi rezultati in v prepričanju, da je treba takoj in odločno ukrepati. Od tod tudi nedeljena podpora konceptu sanacije delovne organizacije, ki jo je delegatom predstavil v. d. glavnega direktorja DO Široka potrošnja Branko Mesec.

Današnje stanje v tej delovni organizaciji nazorno ilustrira položaj v sežanski Elektroakustiki, kjer predvideva projekcija poslovanja do konca letošnjega leta okrog 300 milijonov dinarjev izgube. Položaj v tej temeljni organizaciji je za-

ostren do take mere, da reševanje po normalni poti ni več možno, zato je pred vrati uvedba ukrepa družbenega varstva. V začasnem vodstvu bodo delavci iz različnih Iskrinih organizacij tako, da se ne bo ponovila zgodba iz TOZD TGA

Reteče, kjer je omahovanje na pravem mestu narekovalo spremembo kadrovske zasedbe začasnega vodstva. Poskus iz Reteč — žal, neuspešen — je bil torej vendarle šola, ki je v sežanskem primeru obrodila rezultate. Za sežansko

Elektroakustiko, ki brez dvoma ve-
lja za najbolj zapleten voz na vrvi,
s katero rešujemo nakopičene
gospodarske probleme Široke po-
trošnje, se torej po neštvislinih
oblubah z vseh Iskrinih ravni z za-
mudo le prikazuje rešitev; kakšna
bo, je v tem trenutku še nemogoče
napovedati, čeprav nekaj že obeta-
jo dogovori z Iskrino DO Avto-
elektrika, odkoder je tudi pre-
dviden vodja začasnega poslo-
vodnega organa.

Težav Široke potrošnje pa v
Sežani še ni konec. Na Vrhniki, kjer
so notranji sanacijski ukrepi sicer
učinkovali, se hudo zatika s pro-
dajo končnih izdelkov. Ob rešenih

Občni zbor sindikata v TOZD Elektromotorji Železniki

Prednost ima sanacijski program

Na občnem zboru osnovne sindikalne organizacije TOZD Elektromotorji v Železnikih, ki je bil v kulturnem domu Železnikov v soboto, 7. decembra, so med drugim soglasno potrdili program dela OO ZS, ki postavlja v ospredje zadolžitve v zvezi z izvajanjem sanacijskega programa TOZD. Ugotovitev, da je treba z lastnimi silami spremeniti današnje razmere, ki jih opredeljujejo rdeče številke v poslovnih poročilih, je pač samoumevna.

Čeprav po zagotovilih direktorja te TOZD **Toneta Rakovca** letošnji celoletni rezultat ne bo tako kot

polletni negativen, je treba pričeti delati drugače. Pri odločitvi, življenjskega pomena za bodočnost

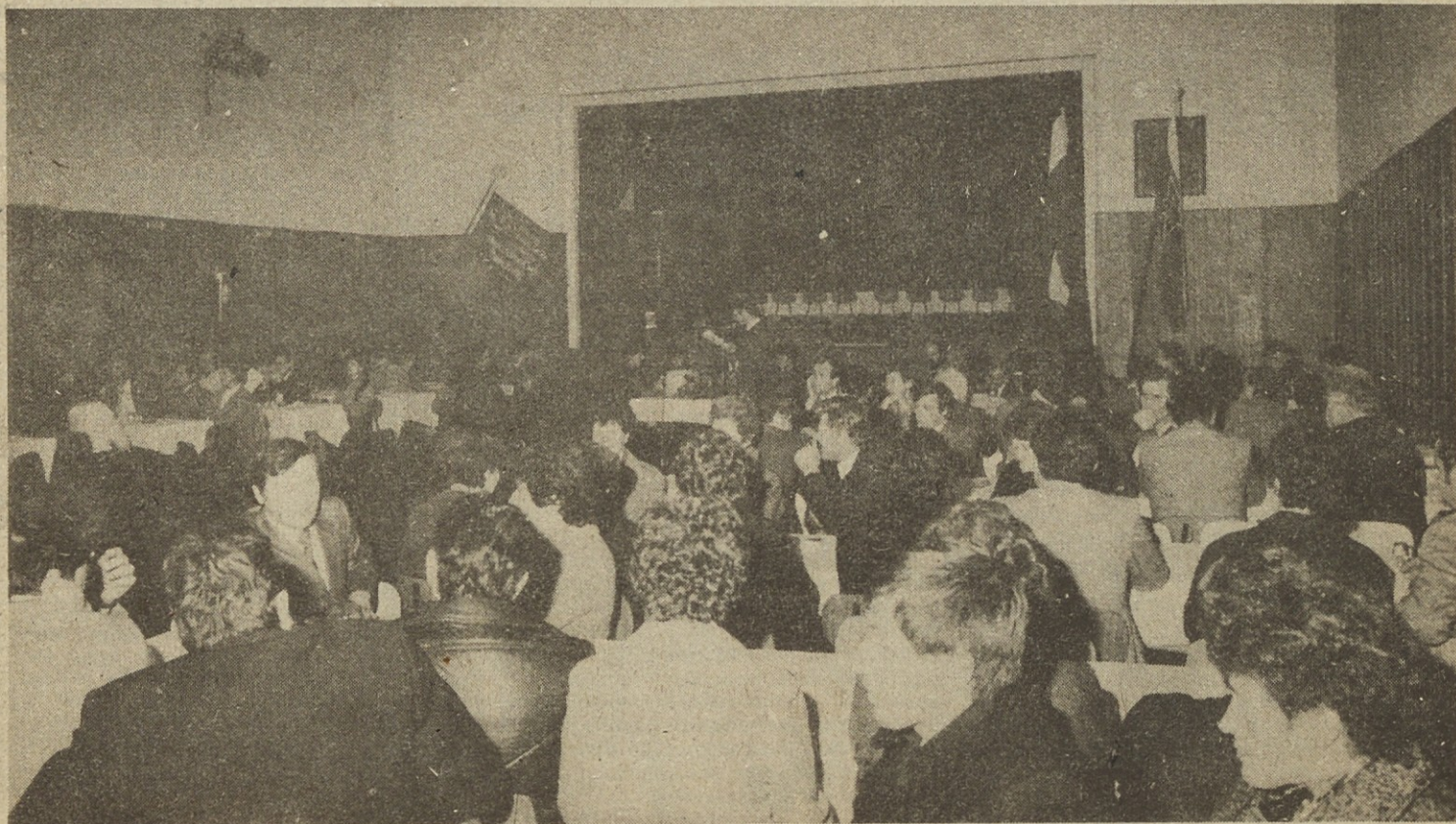
celotnega kolektiva, ima seveda prav sindikat posebno vlogo. Zagotoviti mora ustrezno vzdušje, ki bo omogočilo doseganje načrtovanih ciljev.

Program dela sindikata v bodočem letu izvira predvsem iz potreb in izkušenj sindikata v preteklih dveh letih. V poročilu za preteklo mandatno obdobje je bilo namreč poudarjeno, da jim prizadevanja v zvezi z gospodarsko stabilizacijo niso tekla najbolje, to ilustrira rezultat. V dobršni meri je za stanje moč okriviti objektivne razmere, precej pa je tudi notranjih slabosti,

ki jih je mogoče odpraviti. Tako bo sindikat v prihodnjih dveh letih še posebej spremljal doseganje plan-
skih ciljev, planiranje, nagraje-
vanje po delu in rezultatih vloženega
dela, razvoju proizvodnih sil pa
tudi vlogi sindikata v v samoupravnih
organih, pri uresničevanju
dogovorjene kadrovske politike,
izobraževanja in usposabljanja ter
inovacijski dejavnosti.

Na občnem zboru se je razvila
tudi razprava, saj je prisotne zani-
mala tako bodočnost kot sedanjost
svoje temeljne in delovne orga-
nizacije, družbenega standarda,
delovanja blagajne vzajemne pomo-
či itd.

SF

odločne ukrepe

notranjih zapletih tako prav zaloge grozijo, da bo zaključni rezultat letos zapisan z rdečimi številkami. Ali, kot je poudaril delegat iz te TOZD **Miro Žust**: »Pod pogojem, da bi zmanjšali zaloge končnih izdelkov za polovico, bi splavali iz izgub. Ob razprodanih zalogah pa bi bil rezultat prav razveseljiv, saj bi dosegli 80 milijonov dinarjev ostanka dohodka. Tako pa smo imeli samo novembra zaradi zastoja v prodaji 13 milijonov dinarjev izgube.« Njegovo izjavo je seveda treba razumeti — kar je poudaril tudi sam — kot poziv ustrezni prodajni službi, da okrepi napore!

V Železnikih, v TOZD Elektromotorjih, se polletna izguba zmanjšuje in pričakujejo, da bodo letošnje leto vendarle zaključili brez izgube. Rezultat pa je kljub temu nezadovoljiv, saj ga spremljajo nesorazmerno nizki osebni dohodki, ki za povprečjem, denimo v SR Sloveniji, že kar krepko zaostajajo.

Poslovanje v ostalih TOZD Široke potrošnje je pozitivno, vendar z izjemo spodnjeidrijske Montaže še zdaleč ne tako dobro, da bi bili na rezultate lahko ponosni.

Izhajajoč iz takega stanja in na osnovi izkušenj, ki so si jih delegati nabrali v zadnjih dveh letih, je seveda razumljivo, da so enoglasno podprli koncept sanacije svoje DO, ki so ga konec koncev zaman zahtevali od prejšnjega vodstva Široke potrošnje kar dobro leto. Saniranje bo seglo prav v vse poslovne segmente Široke potrošnje: v proizvodni program, trženje, dohodkovnost, tehnološko proizvodne sposobnosti, vse z namenom, da bi poiskali jasne poslovne cilje bodočih poslovnih sistemov. S temi sistemi je že mišljena Široka potrošnja po reorganizaciji, ki jo TOZD terjajo in bo sestavni del sanacije. V okviru tega koncepta so delegati imenovali tu-

di vršilce dolžnosti direktorjev področij DO in sicer za v. d. pomočnika glavnega direktorja za zunanjo trgovino **Toneta Pečnikarja**, za v. d. direktorja področja za plan, analize in investicije **Jožeta Vidica**, **Tone Mohorič** je bil imenovan za v. d. direktorja področja za finance in računovodstvo, **Tone Lavtar** za v. d. direktorja področja za družbene, pravne in kadrovske zadeve, za v. d. direktorja področja za kakovost **Peter Hafner**, področje za organizacijo in AOP pa bo začasno vodil **Ljode Luskovec**. Novi koncept vodenja, oz., sanacije Široke potrošnje pa postavlja tudi nove oblike vodenja DO in sicer kolegij glavnega direktorja, razširjeni kolegij, strokovni kolegij in področne kolegije. Novo delovno telo je kolegij glavnega direktorja, ki ga sestavljajo **Branko Mesec**, v. d. glavnega direktorja DO Široka potrošnja, **Jure Butina**, v. d. TOZD TV Pržan, **Tone Rakovec**, direktor TOZD

Elektromotorji, Železniki, **Edo Svetlik**, direktor TOZD Montaža Spodnja Idrija, **Tone Mohorič**, v. d. direktorja finančno računovodskega področja Široke potrošnje (v tem telesu bo odgovoren za vprašanja financ) in **Tone Pečnikar**, v. d. pomočnika glavnega direktorja za zunanjo trgovino (odgovoren bo za trženje). Zadolžitve drugih članov — poleg vodje Branka Mesca — opredeljuje status člana projekta sanacije in reorganizacije DO.

Na tej seji je v nadaljevanju tekla beseda o rezultatih poslovanja DO v devetih mesecih (poročilo je bilo potrjeno), potrjene so bile dopolnitve Samoupravnega sporazuma o SLO in DS DO, za veljavnega je bil potrjen Pravilnik o kakovosti v DO in sprejet sklep, da je potrebno financiranje TOZD Raziskovalni institut opredeliti v temeljih plana DO IŠP za leto 1986.

Stane Fleischman

Sindikalni občni zbor v TOZD Antene Vrhnika

Dobro delo sindikalnih skupin

Zares vključiti največji del kolektiva v razprave o gospodarjenju in doseči tvorno vključevanje vseh naprednih sil, je želja vodstva sleherne osnovne organizacije sindikata. Na občnem zboru TOZD Antene z Vrhnike, ki je bil v petek, 6. decembra, so med ocenjevanjem dela v preteklem mandatu ugotovili, da jim je to v veliki meri uspelo. Največ zaslug za to imajo uspešno delujoče sindikalne skupine, v katerih lahko sleherni posameznik kritično sodeluje ne le pri vprašanjih v zvezi z delitvijo sredstev za OD, temveč pri vseh vprašanjih, pomembnih za gospodarske rezultate svoje TOZD.

Poleg stalne skrbi za boljše gospodarjenje bo sindikat v Antenah aktiven tudi pri razvijanju ustreznega vzdušja za razvoj delegatskih odnosov. Ugotovili so namreč, da delo delegatov ni tako, kakršnega bi od njih pričakovali; za to so krivi sami pa tudi neustrezna gradiva, odločanje

mimo stališč baze itd. Resna naloga sindikata bodo zadolžitve v zvezi z volitvami leta 1986 (doseganje aktivnosti so opravili brezhibno), posebno vlogo bo imel sindikat pri programskem prestrukturiranju TOZD. Ne glede na proizvodni program pa bo osnovna naloga kolektiva skrb za

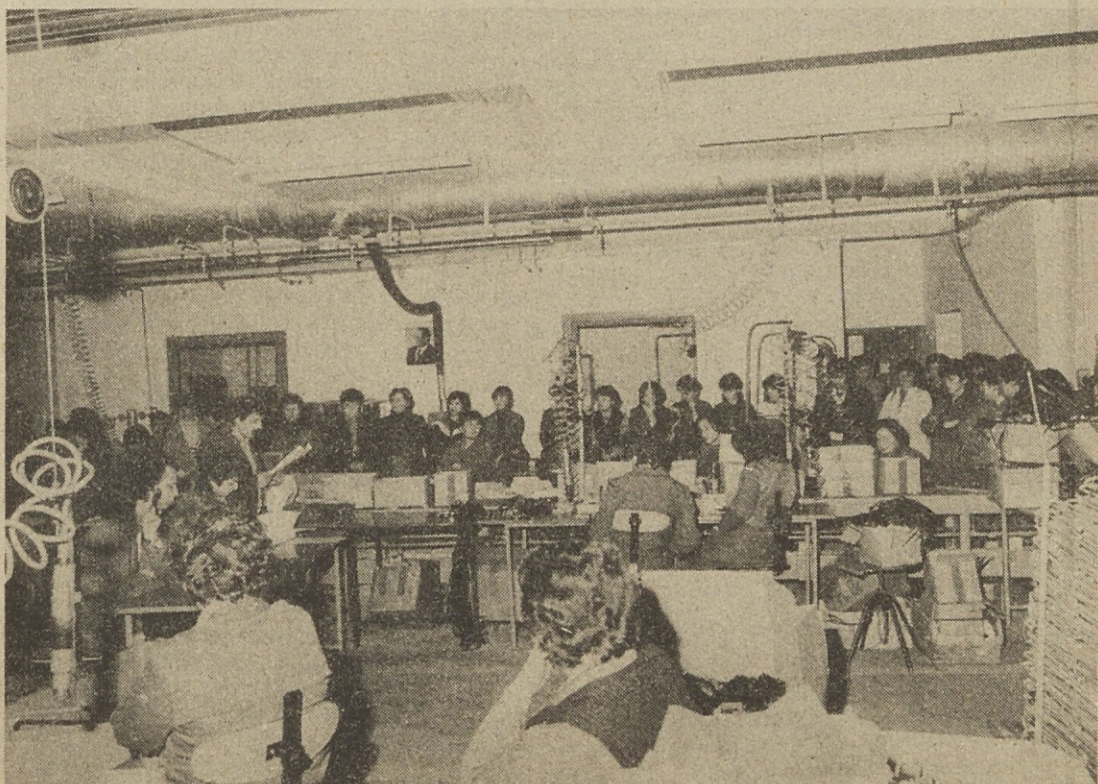
večjo produktivnost, gospodarnost in dohodek.

Osnovna sindikalna organizacija pričakuje boljše sodelovanje tudi s sindikatom v Iskri (zlasti DO Široka potrošnja, saj ugotavljajo, da stališča KOS DO dostikrat niso bila upoštevana), medtem ko so z vrhniškim občinskim sindikalnim svetom že doslej sodelovali dobro.

SF

Novi predsednik IO OO Marjan Markelj

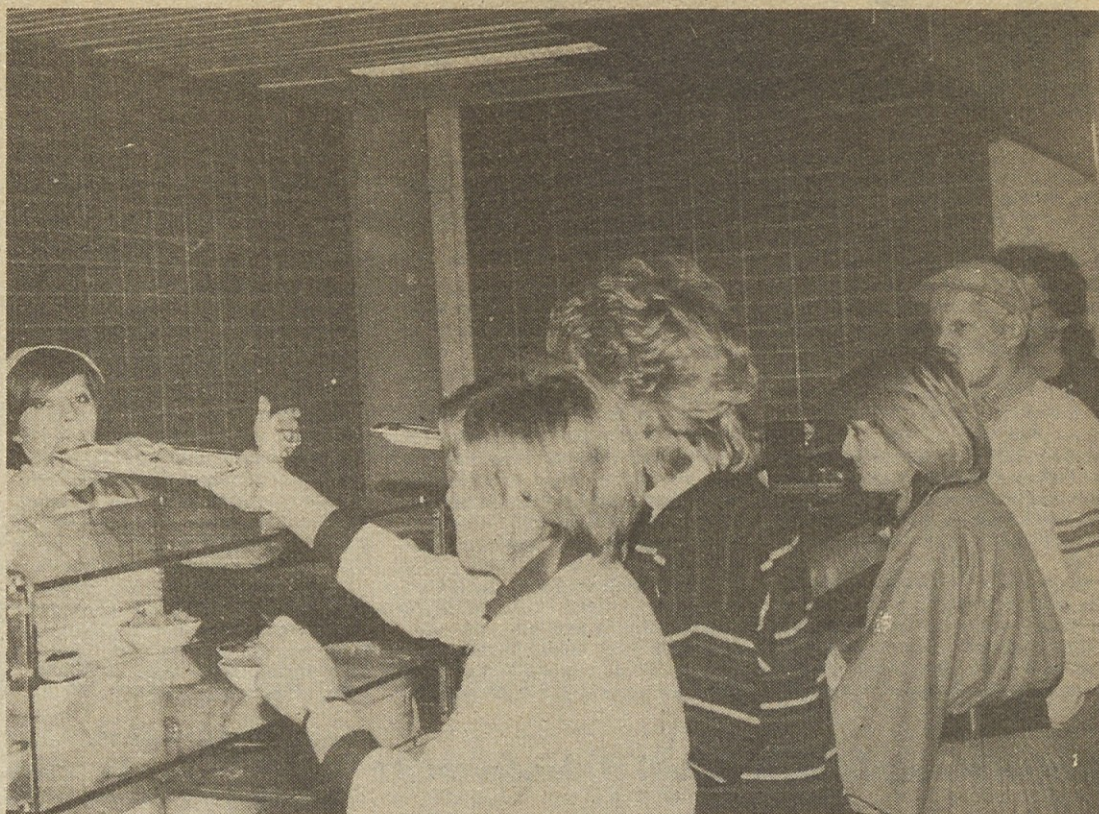
Družbena prehrana

So potrebe, ki jih biološko ne moremo zanemariti. Tudi na delovnem mestu. V ospredju sta, oz. so pri tem: hrana, pijača in počitek. Za hrano velja že star pregovor, da prazna vreča ne stoji pokonci. In če se vreča le nekoliko nagne, že moramo pohiteti v menzo, ali vsaj v bife, da dobimo spet pravo veselje do dela. Za počitek seveda ne gre, da bi se delavec ob delu naspal, toda brez polurnega odmora, menijo psihologi, tudi ni nadaljevanja delovne vneme.

Invest servis ima v svojem sestavu sektor družbene prehrane, ki ga vodi pomočnik vodje storitev Brane Janežič. Zaposluje skupno 50 delavcev, pretežno z gostinskimi poklici. Razporejeni so v enotah družbene prehrane, ki jih pogodbeno vzdržuje Invest servis v ljubljanskem Iskrinem industrijskem kompleksu. To so CSA (Center sistemov za avtomatiko, Feriti, AVN (Avtomatične varilne naprave), Mikroelektronika, Keramika (Vižmarje), PPC (menza z bifejema), IC Servis Rožna dolina, Avtomatika (Kotnikova ul.) in IC Marketing, Poljanska c.

To so vse brez izjeme razdeljevalnice hrane, kar pomeni, da toplih obrokov ne skuhamo, marveč pripravljajo samo mrzle. Toplo hrano vozijo iz hotela Lev in iz dveh enot Gostinstva VIČ. Pravzaprav jedo hrano iz hotela Lev samo delavci v Avtomatiki na svojo izrecno zahtevo.

Vsak delavnik pripravijo delavci Invest servisa od 3.500 do 4.000 obrokov z različnim deležem med toplimi in hladnimi obroki, vendar so topli obroki bolj zaželeni le pri delavcih v neposredni proizvodnji. Tako sta dva topla obroka, eden z mesom in drugi brez, hladni obrok, mleko in mlečni izdelki, brezalkoholne pijače in topli ter hladni napitki. Delavci, nagnjeni k alkoholnim pijačam, morda pogrešajo vsaj pivo, toda tega ni na seznamu, čeprav

Ob 9., ko se odprejo vrata menze v PPC je ponavadi gneča (foto: R. A.)

— čisto resno — ne bi bilo napak popestriti pijače z brezalkoholnim pivom, vsaj v poletnih mesecih.

Pri ceni toplih obrokov je nabavna cena enaka prodajni, ne glede na različen regres posameznih delovnih organizacij. Tu torej ni vračunan transport, niti drugi obratovalni stroški. Slednje mesečno fakturira Invest servis posameznim delovnim organizacijam, vključno z osebnimi dohodki zaposlenih. Za hladne pripravke pa Invest servis zaračuna še pet odstotkov vrednosti za kalo, razsip in osušek hrane (salame).

S hrano delavci v glavnem niso zadovoljni, ne pri nas, ne drugje. Glede cen se ne da ničesar storiti, visoke so povsod. Minuli so časi prehrane v elitnih restavracijah, zato se delavci vračajo k preprosti prehrani, ki je še najcenejša, a še ta ni poceni.

Druga je kakovost hrane. Brane Janežič pravi, da se zavedajo, da bi bila lahko boljše. Vendar pri sedanjem sistemu razdeljevanja ne gre drugače. Prevozi in pretresanje tople hrane zožujejo sortiment le na nekaj jedi. Radi bi npr. postregli delavcem s pommes frites, ki pa ne prenese transporta, prav tako tudi ne solata, zato jo pripravljajo kar sami.

Najbolje bi bilo, da bi Invest servis sam pripravljali tudi tople obroke hrane, vsaj na tistih lokacijah, kjer je veliko delavcev. Za to pa so potrebne investicije in predvsem dodatni prostor za adaptacijo. Tega pa ni nikjer.

Zanimivo je, da ima Invest servis med zaposlenimi izšolane kuharje. Ti zdaj pripravljajo hladne pripravke in so tako rekoč slabo izkoriščeni. Za stegenski kompleks bi organizirali eno kuhinjo, drugo pa v PPC. Za male lokacije bi seveda še vedno vozili hrano iz lastnih kuhinj. Z rešitvijo tega problema bi odprli še drugo možnost in sicer pripravo poslovnih kosil in seveda celotnih kosil, ker nekateri naši sodelavci doma ne kuhajo in so odvisni od restavracijskih zunanjih menz. Morda bi potem lahko pripravili tudi vsaj en dietični obrok, npr. za sladkorne bolnike, saj vemo, da so ti bolniki najbolj potrebni zdrave prehrane. Zanesljivo bi bila vsa doma kuhana hrana sorazmerno cenejša.

Invest servis se zavzema tudi za poenotenje sistema razdeljevanja hrane in napitkov. Imamo bone za hrano. Ponekod je bon celotna malica, drugod je vrednost v dinarjih, tretje plačilno sredstvo pa so dinarji v gotovini. Kakšen naj bi

bil nov sistem, še ni čisto jasno, ker se bodo morale posamezne delovne organizacije dogovoriti. Invest servis se ogreva za sistem vnaprejšnjega naročanja, kot ga ima s karticami CSA. S tem bi zanesljivo lahko prispevali k popestritvi vsebin na krožnikih.

Sektor družbene prehrane Invest servisa bo ustvaril letošnji promet v vrednosti 220 milijonov dinarjev, za naslednje leto pa načrtuje 350 milijonov dinarjev, kjer je upoštevana že zajamčena inflacija. Drugo leto v poletnih mesecih je tudi predvidena prenova menze v Iskrini stolpnici v Ljubljani, seveda le v primeru, če bodo delovne organizacije združile finančna sredstva.

Tistim, ki kritično presojujejo celotno problematiko družbe zaradi prevelike administracije, naj povemo, da ima sektor družbene prehrane v Invest servisu le šest režijcev. Dva skladiščnika, dva voznika kombijev, eno obračunovalko in vodjo sektorja.

To je le nekaj dejstev pri problematiki družbene prehrane v Invest servisu. Specifičnih problemov, značilnih za posamezne enote, se nismo lotili, npr. velike gneče v kletnih hodnikih PPC do prostorov menze, ki že meji na prodiranje skozi zasede. Pa o tem kdaj drugič!

Marjan Kralj

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

**Naš sobesednik
ing. Milan Železnik**

Boj za kakovost

Decentralizacija podjetja leta 1965 je prinesla marsikatero spremembo. Tako je med drugim posegla v organizacijo službe za kakovost, oz. tedaj kontrolne službe izdelkov. V času centralizacije ZP je bila kupec vseh Iskrinih izdelkov IC (tedaj PSO), ki jih je potem prek svoje prodajne mreže dobavljala trgu. V tovarnah je prevzemala robo s svojo prevzemno kontrolo. To so bili strokovni delavci, ki so v času pred centralizacijo izvajali končno kontrolo v tovarnah in jih je PSO prevzela, ko je postala kupec Iskrinih izdelkov. S tem je končna kontrola v tovarni postala prevzemna kontrola kupca, opravljala obe funkciji hkrati in predstavljala direktnega prenašalca tržnih zahtev v proizvodnjo, do neke mere pa tudi vplivala na enotno Iskrino kakovost ter pomagala k dvigu.

Z decentralizacijo je PSO izgubila funkcijo kupca, DO so postale samostojne organizacije, PSO pa tržni posrednik. Izdelki v skladiščih so ostali last tovarn, končna kontrola v tovarnah pa je spet prešla v sestav DO. Da ne bi bila prekinjena skrb za enotno Iskrino kakovost, je bila v proizvodnem sektorju v ZP ustanovljena služba za kakovost, ki jo je z letom 1965 prevzel in vodil ing. Černčec. Tudi po prenehanju proizvodnega sektorja I. 1965 je ta resor še deloval v sektorju za plan, dokler ni bil leta 1966 ukinjen. V ZP je namreč prevladalo mnenje, da DO kot samostojne organizacije same skrbijo za kakovost svojih izdelkov in da na ravni ZP ne potrebujemo posebne službe, ki tako, ali tako ne more vplivati na kakovost izdelkov. Za to naj skrbijo DO same, saj je tudi od kakovosti odvisen gospodarski učinek, za katerega morajo DO skrbeti same.

Tako je bila skrb za napredek kakovosti v obdobju 1966–72 odvisna od konkretnih delovnih pogojev, predvsem pa od subjektivnih dejavnikov v tovarnah. Skrb

za enotnost Iskrine kakovosti je tedaj odpadla, prav tako pa vsak pregled nad gibanji. Najbrž je bilo to že močno opazno in pripombe glede na kakovost nekaterih izdelkov pa že tako glasne, da so prodrle celo do generalnega direktorja. Kmalu po novem letu 1972 me je generalni direktor Vladimir Logar poklical in mi predložil, da kot »star borec za kakovost« morda prevzamem organizacijo te službe na ravni ZP.

Preden sem prevzel novo dolžnost, sem se dvakrat udeležil sestanka vseh vodij kontrol v tovarnah, ki jih je občasno skliceval prof. France Mlakar, da je kot vodja sektorja za metrologijo v ZZD (zdaj IKM) z njimi obravnaval aktualno problematiko, ki se je pojavljala pri preskusih izdelkov, oz. prispevala kot pripombe s trga. Po razgovoru z njimi sem videl, da zelo pogrešajo tako enotno vodstvo, kot so ga imeli v času centralizirane uprave podjetja. To sicer zdaj ni bilo glede na samostojnost DO več aktualno, vsekakor pa je bilo potrebno najti način in sredstva, ki bodo privedla do večje enotnosti pregleda nad kakovostjo, skratka do **Iskrine kakovosti**. Ta izziv sem sprejel, od-

dal direktorovanje v TEN in s 1. aprilom 1972 nastopil kot vodja službe za kakovost v ZP.

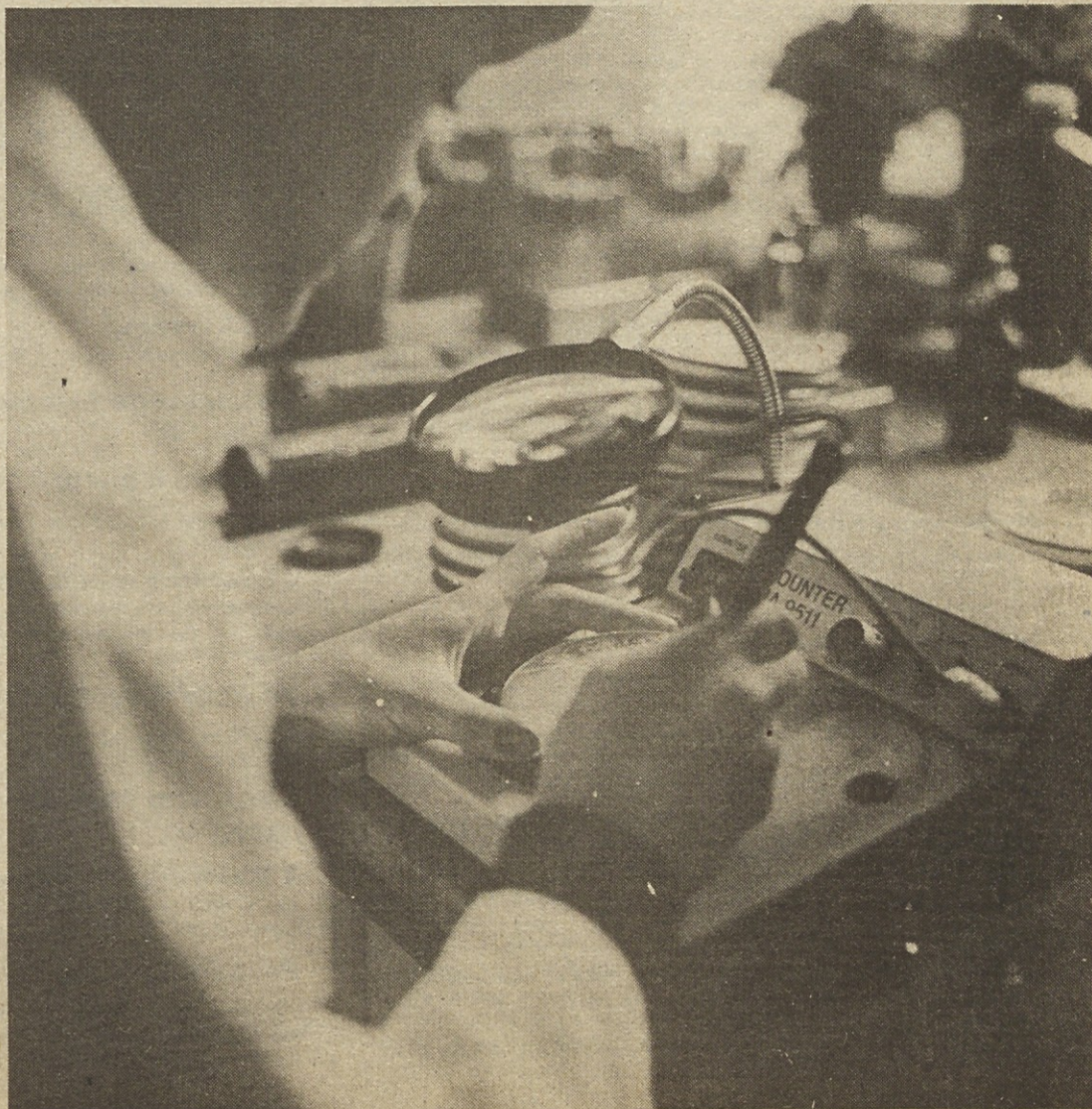
V strokovni literaturi so že nekaj časa omenjali nov izraz: integralno zagotavljanje kakovosti ter razprave o tem sistemu. Integralno zato, ker vsebuje in obravnava **kompleks kontrolnih postopkov** za vsa tehnična dela na izdelku, od postavitve tehničnih zahtev izdelka, razvojnih del, nabave in sprejema materiala, tehnoloških postopkov, proizvodnih dosežkov in lastnosti končnega izdelka. Za vse te faze procesa izdelka so napisane tehnološke operacije z vsemi zahtevanimi podatki in parametri, podobno kot je doslej bilo v navadi za proizvodnjo. Vsebinsko ta sistem ne predstavlja kakšne tehnične novosti, saj so za dober uspeh proizvodnje vse te operacije že doslej morali izvajati. Vsekakor pa predstavlja novost način, kako doseči, da se to zagotovo in dosledno izvaja.

Lotil sem se analize, kje in v koliko se praksa približuje temu načelu. Rezultat ni presenetil: kontrola tehnologije je obstajala le v fazi proizvodnje, medtem ko so druge kontrolne posege izvajali

samo na zahtevo kupca (JNA, PTT), ali pa v primerih, ko je kupec zahteval določene posebne preiskuse (Elementi). Na sploh je bil sistem integralne kontrole znan le nekaterim, tistim, ki so se zanimali za strokovne dosežke v svetu.

Lotil sem se pravilnika, ki bi dajal DO osnovo za tak način dela. DS je pravilnik sprejel 26. 4. 1975, kot enega izmed svojih notranjih zakonov. V tistem času je bil v izdelavi samoupravni sporazum o združitvi Iskrinih DO v SOZD Iskra. Ta je predvideval razne specializirane sporazume, kot sestavne dele okvirnega sporazuma, med drugim tudi sporazum o kakovosti.

Leta 1976 sem dobil za pomočnika ing. Lotarja Kozino, rutinirana praksa za vprašanja organizacije proizvodnje in produktivnosti ter reševanje problematike kakovosti. Ing. Kozina je prevzel vse operativno delo v kontaktu s službami za kakovost v DO, jaz pa sem pripravil samoupravni sporazum o kakovosti, zgrajen na prej omenjenih načelih integralne kontrole. Izdelan je bil do mojega odhoda v pokoj (1978), sprejet pa z nekaterimi dopolnitvami l. 1980.

Iskra

**Iskra — SOZD elektrokovinske industrije,
n. sol. o.,**

Izobraževalni center Iskre,
61001 Ljubljana, Trg revolucije 3

razpisuje specialistično izpopolnjevanje po programu:

Računalniško podprta simulacija poslovnega odločanja

**v času od 9. 1. do 11. 1. 1986
in 13. 1. 1986**

Specialistično izpopolnjevanje z uporabo računalnika, spremljevalca sodobnosti, ki bo že petič uporabljen v programu izobraževanja delavcev v mednarodnem poslovanju Iskre, je namenjeno predvsem vodstvenim in vodilnim delavcem, ki so končali ZT šolo v Iskri, ali seminar Mednarodno industrijsko trženje in računovodske informacije za upravljanje v mednarodnem poslovanju. Seminarja se lahko udeležijo tudi delavci, ki sodelujejo v poslovanju in imajo ustrezna znanja iz poslovnega računovodstva.

Vodenje poslovanja v konkurenčnem boju je izredno zahtevna naloga. Simulacija poslovnega odločanja bo omogočila, da bodo udeleženci odločali o poslovanju OZD, spoznali posledice odločitev in jih tudi popravljali. Rezultate poslovanja bodo primerjali s plani poslovanja, ki bodo izdelani za obdobje treh let vnaprej. Poslovna igra bo dala odgovor na to, katera skupina udeležencev je bila najbolj uspešna pri vodenju OZD v enakih pogojih tekmovanja med enakimi OZD.

Ste pripravljeni napredovati v strokovnem vodenju in poslovnem odločanju?

Vsebina:

1. Obrazložitev zasnove simulacije
2. Oblikovanje politike OZD in konkretizacije letnih planov
3. Izvajanje simulacije v normalni konkurenci med OZD.

Nosilec programa:

Visoka ekonomska komercialna šola, Maribor in SOZD Iskra, Ljubljana

Vodja programa:

Bogdan Pelc, dipl. ekon.

Čas in kraj:

S programom specialističnega izpopolnjevanja bomo pričeli 9. 1. 1986 ob 8., v hotelu Transturist v Škofji loki. Zaključek seminarja, obravnavna rezultatov bo 13. 1. 1986 od 15. do 18. v Iskri PPC.

Prijave:

Prijavnice pošljite najkasneje do 24. 12. 1985 na naslov: SOZD Iskra, Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3/XI — Sotnji Vrhovec.

Podrobnejše informacije o organizaciji seminarja dobite po tel.: 061 222 212, o vsebini seminarja pa po tel.: 061/213 213, int.: 45-93 pri Bogdanu Pelcu.

Iskra

**Iskra Commerce, n. sol. o.,
TOZD — Zastopanje tujih firm, n. sol. o.,
61000 Ljubljana, Celovška 122**

vabi k sodelovanju sodelavce za opravljanje del in nalog

za nedoločen čas

**Izvedenec za pospeševanje
tržne dejavnosti**

Pogoji:

- diplomirani ekonomist,
- 3 leta delovnih izkušenj na področju pospeševanja trženja
- aktivno znanje angleškega jezika
- 3 mesečno poskusno delo

za določen čas 6 mesecev

Administrator

Pogoji:

- končana 2 letna administrativna šola
- 2 leti delovnih izkušenj
- 1 mesečno poskusno delo

Kandidati naj vloge z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev pošljejo v roku 8 dni po objavi na naslov: ISKRA COMMERCE, LJUBLJANA, KADROVSKI SEKTOR, Topniška 58.

Iskra

**Iskra — Industrija elementov za elektroniko,
n.sol.o.**

**Delovna skupnost skupnih služb,
61000 Ljubljana, Stegne 17**

Z željo, da bi izpolnili zastavljene cilje, vabimo vse, ki izpolnjujejo pogoje, da se prijavijo na naslednja dela in naloge

V INFO centru:

kjer potrebujemo strokovnjake z ustrezno izobrazbo, za

Sistemskega inženirja

na sistemu VAX

Sistemske analize in projektiranje

za področje komercialne informatike, planiranja proizvodnje in obračuna OD

V Investicijskem sektorju:

kjer pričakujemo diplomiranega inženirja strojništva, elektrotehnike, ali diplomiranega ekonomista, zaželeno z opravljenim strokovnim izpitom, za

Vodenje investicijskega sektorja

in diplomiranega inženirja gradbeništva z opravljenim strokovnim izpitom za

Strokovno sodelovanje pri gradbenem nadzoru

V Službi za produktno-tržne raziskave:

kjer želimo pridobiti sodelavca z ustrezno izobrazbo in znanjem tujega jezika za

Produktno-tržne raziskave

Vse, ki bi se radi podrobneje seznanili z nalogami in pogoji dela vabimo, da se osebno oglasijo v kadrovske izobraževalni službi Iskre Elementi. Pisne prijave sprejemamo 8 dni po objavi na naslov: ISKRA ELEMENTI, DSSS, Stegne 17, Ljubljana — kadrovske izobraževalna služba.

UGODEN NAKUP

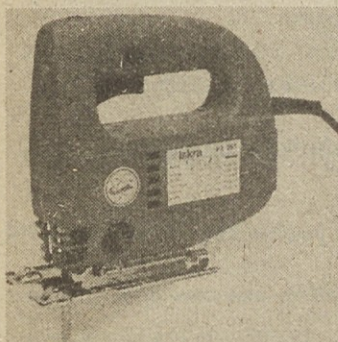
Iskra — industrija za električna orodja Kranj Prodaja v Ljubljani, Trg revolucije 3

Če ste nameravali kupiti električni vrtalnik, krožno žago, ali kombi garnituro pa tega doslej še niste storili, potem vas bo naša ponudba prav gotovo razveselila. Za 20% ceneje in na pet obrokov lahko kupite naslednje naše stroje:

Kupci z gotovino vplačajo navedeni znesek na žiro račun:
5100-601-13084, Iskra El. orodja Kranj.

Povratna žaga

PZ — 55 A. Z njo lahko ravno in krivuljno režete vse vrste lesa, iverk, barvnih kovin, mehkega jekla, umetnih mas, gume, trdega papirja in

keramike. Režete lahko pod koti od 0 do 45°, v obeh smereh. Rezalna hitrost se nastavlja elektronsko. Elektronski regulator je izveden s povratno zvezo, kar omogoča, da se vrtilni moment pri nižjem številu nihajev le malo zmanjša. Nastavite lahko nizko število nihajev žage, zato je žaga zelo ustrezna za rezanje kovin in umetnih mas. Hladilni zrak je od ventilatorja speljan do lista žage in čisti črto, po kateri žagate. 3-stopenjska nastavitve podajalnega nihanja lista žage omogoča do 100% hitrejšo žaganje.

30.936,00 din

Tehnični podatki: moč 420 W, hod lista 17 mm, število nihajev neobremenjenega stroja 600 — 3300/min, nastavitve kota rezanja 0 — 45°, število stopenj nihajnega delovanja 3, masa 1,7 kg.

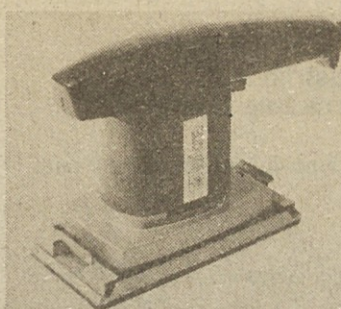
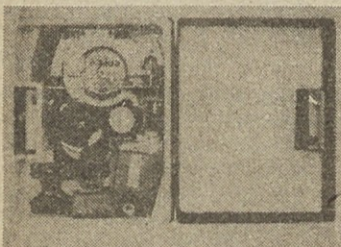
Vibracijski vrtalnik VV 508 T je ustrezno oblikovan, da ga lahko trdno in z lahkoto držimo v rokah. Njegova moč in število vrtljajev zagotavlja uspešno obdelavo najrazličnejših materialov: lesa, jekla, barvnih kovin, plastike, opečnega zidu in tudi najtršega vibrirnega betona.

20.762.—

VV 508 T: 520 W
0—540/0—1400 vrtljajev/min
30—10800/0—28000 vibracij/min
vrtanje v jeklo 10 mm, v les 20 mm, v beton 12 mm, masa 1,9 kg

Kombi garnitura BC 018 A vsebuje vibracijski vrtalnik, klip klap krožno žago ter pribor za vrtanje, brušenje in čiščenje rje.

26,012,00 din

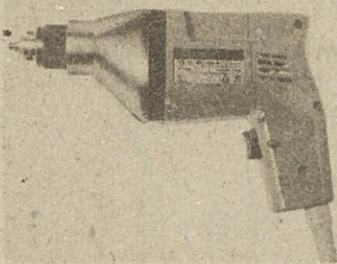

Vibracijski brusilnik VB-23 A

Prednosti: lahek, ergonomsko oblikovan, ima dva ročaja za lažje delo, veliko število gibov za fino obdelavo, tiho deluje, skoraj brez tresljajev, ima aretirni gumb za trajno delovanje in je dvojno izoliran v skladu z evropskim standardom

19.057,00 din

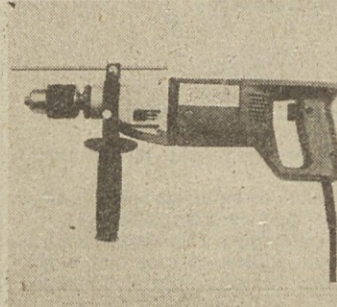
160 W, 18000 gibov v min.
krog brušenja 2,6 mm
brusna površina 92 x 190
velikost papirja 92 x 230 mm
masa 1,9 kg

Vrtalnik VS 401 A se odlikuje po izredno majhni masi, zato zelo ustreza za najrazličnejša montažna dela

20.212.—

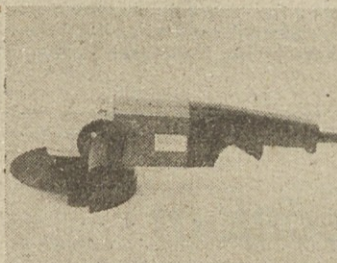
VS 401 A
380 W, 1600 vrtljajev/min,
Ø8 mm za jeklo, Ø15 mm za les,
1,35 kg

Vibracijska vrtalnika VV 602 D (zaprt ročaj) in VV 602 E (pištolni ročaj) sta profesionalna vrtalnika za zahtevnejša dela. Učinkovit vibrirni mehanizem in ergonomsko oblika zagotavljata tudi lahko in učinkovito vrtanje betona, opeke in drugih materialov. Z dodatnim adapterjem se na stroj lahko vpnejo tudi priključki klip klap.

40.423,00 din

VV 602 D in VV 602 E
650 W, 2000 vrtljajev/min
13.600 in 40.000 vibracij/min
Ø13 mm za jeklo, Ø16 mm za beton
3,3 kg

Kotni brusilnik KB-128 C odlikuje razmeroma močan motor in majhna masa, kar je posebno primerno za delo v težjih razmerah. Posebno varnostno stikalo onemogoča slučajno vključitev stroja.

KB-128 C
1200 W, 8300 vrtljajev/min.,
Ø brusne plošče 178 mm,
masa 3,9 kg

46.198,00 din

V ceni je že vračunan prometni davek, koš je to zakonsko določeno. Pologa za kredit ni, letna obrestna mera na glavnico pa je 28%. Informacije in pogodbe dobite v Kranju pri Beti Bolka (22 221, int.: 28 — 51) in v Ljubljani pri Veri Dolinšek (213 — 213, int.: 15 — 95).

Iskra - Industrija širokopotrošnih izdelkov n.sol.o.

TOZD — Tovarna televizijskih sprejemnikov —
TV Pržan, n.sub.o.,
61000 Ljubljana, Andreja Bitenca 68

DS razpisuje prosta dela in naloge

Individualnega poslovnega organa — direktorja TOZD

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev in pogojev določenih v 511. čl. ZZD izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- da ima visoko, ali višjo izobrazbo elektro, strojne, organizacije, ali ekonomske smeri
 - da ima najmanj 5 let delovnih izkušenj na odgovornih nalogah in delih v gospodarstvu
 - da ima organizacijske in poslovne sposobnosti za vodenje dela v TOZD
 - da obvlada en svetovni tuj jezik
 - in opravljen preizkus iz varstva pri delu.
- Mandat traja 4 leta. Rok za sprejem ponudb je 15 dni po objavi razpisa. Ponudbe z opisom dosedanjega dela, kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite z oznako »za razpisno komisijo« na naslov: ISKRA Široka potrošnja, TOZD Tovarna televizijskih sprejemnikov »TV PRŽAN«, 61117 LJUBLJANA, Andreja Bitenca 68 (tel. 50-968).

O imenovanju bomo prijavljene kandidate obvestili pisno v roku 30 dni od poteka objavljenega roka.

Iskra

**Iskra Kibernetika — Industrija
merilno-regulacijske in stikalne tehnike
Kranj, n.sol.o.,**

**Delovna skupnost administrativno-tehničnih služb Kranj,
64000 Kranj, Savska loka 4**

Komisija za delovna razmerja objavlja naslednja prosta dela, oz. naloge v področju organizacije:

- 1. Vodja razvoja informacijskega sistema**
- 2. Vodja računalniške podpore informacijskega sistema**
- 3. Vodja organizatorjev**
- 4. Vodja programerjev**
- 5. DB/DC organizator**
- 6. Sistemski programer**
- 7. Specialist slovarja podatkov**

Kandidati morajo za vsa objavljena dela poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- visokošolska izobrazba tehnične, organizacijske, ali ekonomske smeri,
- 5 letne delovne izkušnje na področju, za katerega kandidirajo,
- znanje enega od svetovnih jezikov (zaželena angleščina).

K sodelovanju vabimo tudi druge strokovnjake z visokošolsko, ali višješolsko izobrazbo, z delovnimi izkušnjami, ali brez njih, ki so pripravljeni sodelovati pri razvoju našega informacijskega sistema.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in s kratkim opisom dosedanjih pogojev delovnih izkušenj pošljejo do 10. januarja 1986 na naslov: Iskra Kibernetika, Kadrovska služba, Savska loka 4, 64000 Kranj.

Iskra Avtomatika

Smučanje s tečajem za šoloobvezne otroke v času zimskih počitnic

Glede na to, da večina staršev nima organiziranega varstva otrok v času zimskih šolskih počitnic, organiziramo v času od **13. 1. do 17. 1. 1986** učenje smučanja za začetnike ter nadzor za otroke, ki že smučajo.

Od ponedeljka (13. 1.) do petka (17. 1. 1986) bo otroke vsak dan ob 7.30 uri avtobus odpeljal izpred DO Iskra Avtomatika na Kotnikovi 6 v Podkoren, od 16. do 17.30 ure pa se bodo vračali.

Cena tečaja oz. smučanja bo znana **po 15. 12. 1985**.

Vanjo bo všteto:

- prevoz
- enolončnica
- dnevna smučarska vozovnica

Organizirano bo brezplačno shranjevanje smuči in pancerjev.

Otroci bodo smučali in se učili smučanja pod strokovnim nadzorstvom smučarskih vaditeljev ter za delo z otroci usposobljenimi delavci.

Prijave bo od **16. 12. 1985 do 27. 12. 85** sprejemala Služba za družbeni standard na Kotnikovi 6. Ob prijavi boste vplačali akontacijo (višino boste zvedeli po 15. 12. 1985).

V primeru velikega interesa, bi organizirali tečaj in smučanje tudi v drugem tednu zimskih šolskih počitnic (od 20. 1. do 24. 1. 1986).

SMUČARSKI POZDRAV!

Služba za družbeni standard

Iskra

**Iskra Kibernetika — Industrija
merilno-regulacijske in stikalne tehnike
Kranj, n.sol.o.,**

**Delovna skupnost Komericala Kranj,
64000 Kranj, Savska loka 4**

Komisija za delovna razmerja razpisuje dela, oz. naloge delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

1. Direktorja nabave

in objavlja naslednja prosta dela, oz. naloge:

- 2. Vodja uvozne skupine**
- 3. Samostojni strokovni sodelavec v sektorju instalacijske tehnike v Ljubljani**
- 4. Višji komercialist v sektorju instalacijske tehnike v Ljubljani**

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

pod toč. 1:

- visokošolska izobrazba tehnične, ekonomske, ali organizacijske smeri,
- 5-letne delovne izkušnje,
- zaželeno znanje tujega jezika,
- pogoje, določene z družbenim dogovorom o uresničevanju kadrovske politike v občini Kranj

Mandatna doba za razpisana dela traja 4 leta.

pod toč. 2:

- visokošolska izobrazba tehnične, ali ekonomske smeri,
- 5-letne delovne izkušnje,
- aktivno znanje tujega jezika,
- zaželena zunanjetrgovinska registracija

pod toč. 3:

- visokošolska izobrazba elektrotehniške smeri (usmeritev energetika),
- 4-letne delovne izkušnje,
- zaželeno znanje tujega jezika.

V kolikor ne bo prijavljenih kandidatov z delovnimi izkušnjami, smo pripravljeni skleniti delovno razmerje tudi s pripravnikom.

pod toč. 4:

- višješolska izobrazba tehnične, ali ekonomske smeri,
- 2-letne delovne izkušnje

Izbrani kandidati za dela pod točkama 1 in 2 bodo združevali delo v Kranju, za dela pod točkama 3 in 4 pa v poslovni stavbi Iskre v Ljubljani.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim opisom dosedanjih delovnih izkušenj pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: ISKRA KIBERNETIKA, Kadrovska služba, Savska loka 4, 64000 Kranj.

Zahvala

Ob boleči izgubi moje drage sestre

Erike Burgar

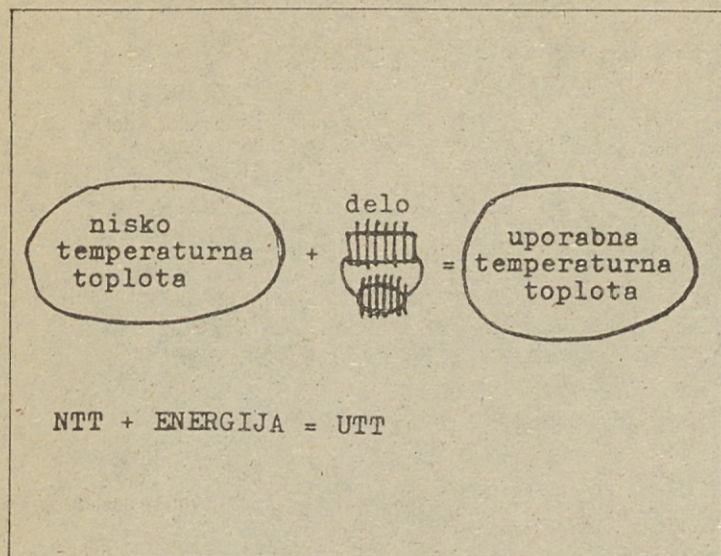
se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem DO ERO, OO sindikata DO ERO ter OOK Iskra ERO za prelepo cvetje in godbo ter za spremstvo na njeni zadnji poti. Vsem še posebna zahvala za denarno pomoč in izraze sožalja

brat Drago Gerden

Toplotna črpalka

V stalnem iskanju novih načinov za pridobivanje toplote, so si že davno izmislili toplotne črpalke. Preprosto povedano, je to narobe obrnjen hladilnik, ali

pa definicija: s toplotno črpalko okolju odvezemo toploto, to pa s pomočjo električne energije dvignemo na višjo — uporabno temperaturno raven.

Toplotnih črpalk je razvitih več vrst: voda-voda, voda-zrak, zrak-zrak, zrak-voda..., to so pač vse kombinacije, ki so dane. Prvi in glavni pogoj za delovanje TČ, je velika količina nizko temperaturne toplote. To je velika količina zraka, ali vode. Nizko temperaturna toplota, je mišljena temperatura vode, ali zraka, med 4 in 15° C.

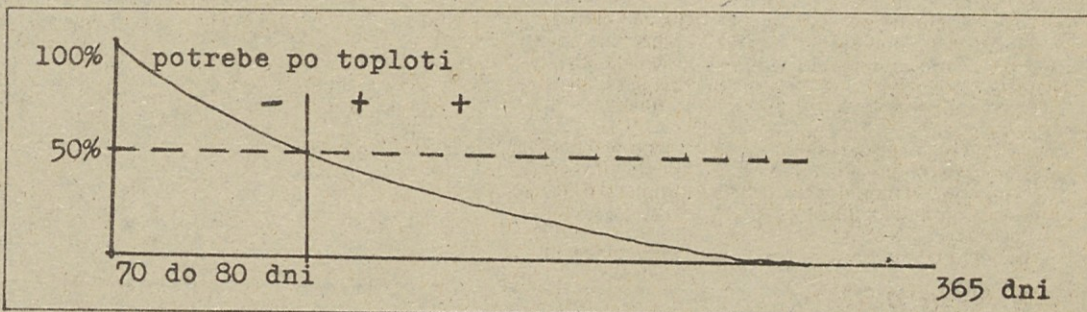
TČ lahko uporabljamo za pridobivanje tople sanitarne vode in za ogrevanje bivalnih prostorov, v kombinaciji s klasično kurjavo.

TČ potrebuje za svoje delovanje vir energije. Pri sedanjih izvedbah, se je uveljavila elektrika, so pa možne izvedbe TČ, ki potrebujejo za svoje delovanje plin, plinsko olje (nafta), petrolej in drugo (absorbcijski način).

Pri konkretnih izvedbah in uporabi, naletimo natežave. Pri TČ, ki deluje na zunanji zrak in segreva vodo je delovanje možno, do temperature 5° C zunanjega zraka. Pri nižji temperaturi od 5° se nabira led na vstopnih odprtinah in nam jih počasi zapira. Pri TČ, ki črpajo toploto iz rečnega toka, ali talne vode, smo omejeni s količino, ali pretokom vode. Temperatura vode ne sme pasti pod 4° C iz znanih fizikalnih zakonov. Količina je s tem v tesni povezavi.

Če si ogledamo finančno plat uporabe TČ, je glede na današnjo ceno energije opravičljiv nakup in uporaba TČ za pripravo sanitarne tople vode. Redki so srečniki, ki imajo v bližini na

razpolago dovolj velik potok, ali talne vode. Zaradi tega, je v uporabi večina TČ na zunanji zrak.

Naše podnebne razmere nam ne omogočajo celoletnega izkoriščanja toplote zunanjega zraka, zato moramo vodo segrevati (dogrevati) tudi na klasični način, to je v času nizkih zunanjih temperatur.

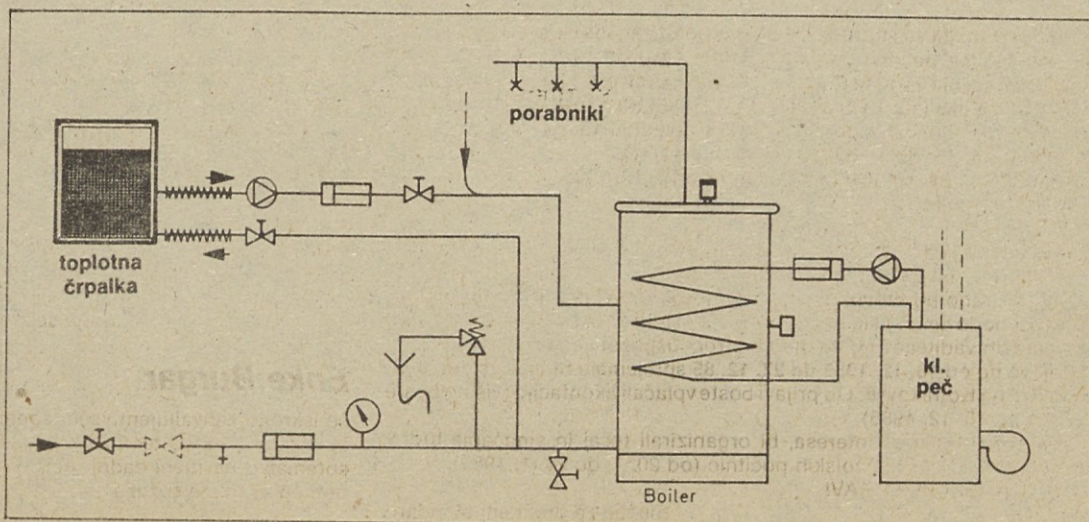
ČAS ENO LETO

V kolikor bo cena kuriv v takem vzponu bo TČ ekonomsko upravičena tudi za pomoč pri ogrevanju bivalnih prostorov. Možnosti kombinacij so velike: v zvezi s sončno energijo, geo-termalno

energijo, bio plinom in ostalimi, zaenkrat še neobičajnimi energijskimi viri.

Naša industrija toplotne črpalke že izdeluje, dobijo pa se tudi iz uvoza.

R. F.

Moralnopolitična primernost

Ustavno sodišče Jugoslavije je znova razpravljalo o samoupravnem splošnem aktu, v katerem je določeno, da je možno za predsednika in podpredsednika sestavljene organizacije imenovati le osebo, ki izpolnjuje vse predpisane pogoje in je tudi moralnopolitično ustrezna, o čemer mora predložiti pismen dokaz k prijavi na razpis.

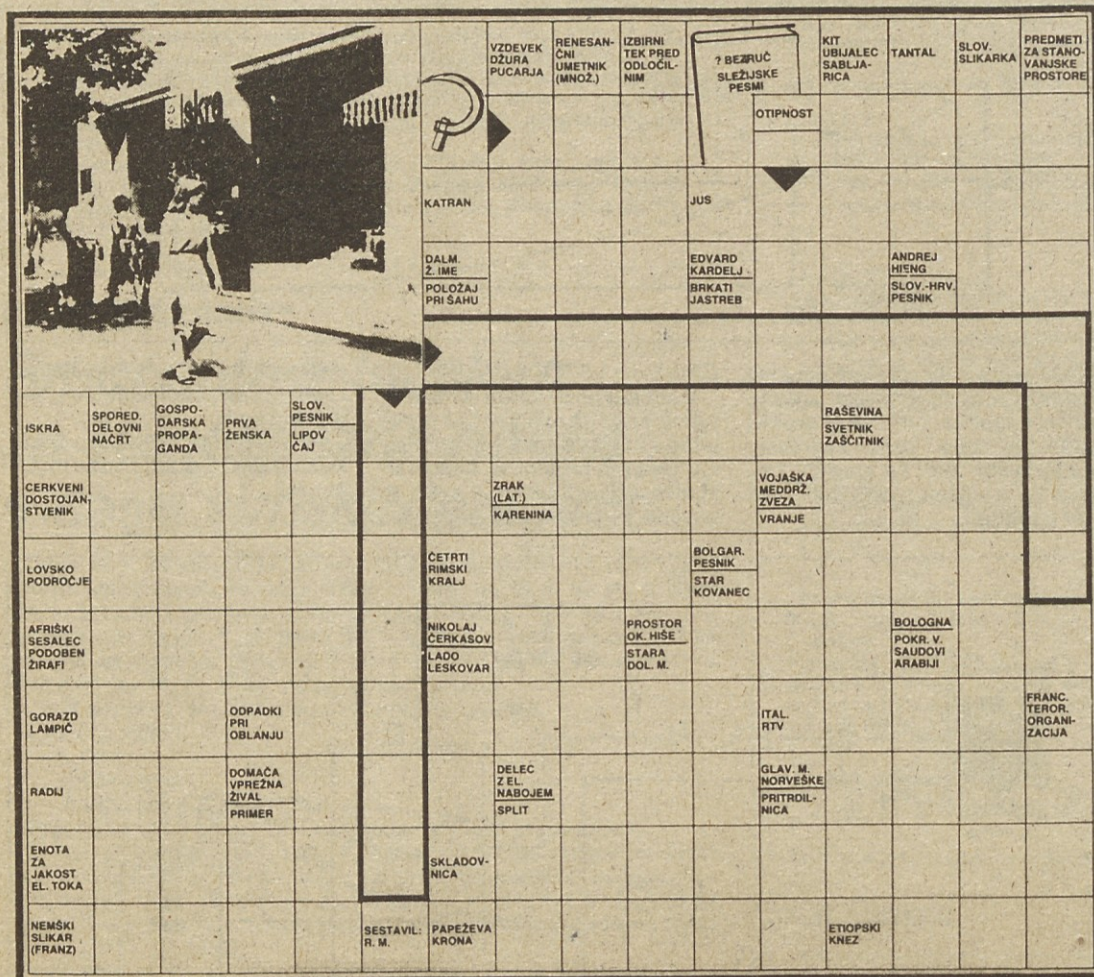
Ustanovo sodišče Jugoslavije je ugotovilo, da izpodbijane določbe samoupravnega sporazuma in statuta niso v skladu z ustavo SFRJ. V prvem odstavku 159. člena citirane ustave je zajamčena pravica do dela, v 3. odstavku 160. člena pa ustava SFRJ določa, da sta vsakemu občanu pod enakimi pogoji dostopna vsako delovno mesto in vsaka funkcija v družbi. V 203. členu ustava določa, da z ustavo zajamčenih pravic in svoboščin ni mogoče vzeti, ali omejiti in, da nihče ne sme uporabljati svoboščin in pravic, določenih z ustavo, da bi kršil z njo zajamčene svoboščine in pravice človeka in občana. Po 2. odstavku 203. člena ustave **le zakon** določa, v katerih primerih in pod katerimi pogoji ima ustavi SFRJ nasprotna uporaba svoboščin za posledico njihovo omejitev, ali prepoved njihove uporabe, ker se po 3. odstavku ustave te svoboščine in pravice uresničujejo in dolžnosti izpolnjujejo na podlagi ustave SFRJ. Po teh ustavnih določbah se lahko način uresničevanja posameznih svoboščin in pravic predpiše samo z zakonom in to, edino, če je v ustavi SFRJ tako predvideno, ali če je za njihovo uresničevanje to neizogibno.

Zakon o združenem delu je v čl. 511., 538 in 539 določil, kdaj nekdo ne ustreza in ima to za posledico prepoved in omejitev, zaradi katerih ne more biti imenovan za poslovodnega organa, ali za opravljanje zadev poslovnih organov, kot delavec s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, določil pa je tudi trajanje te prepovedi in omejitev ter način dokazovanja ustreznosti za imenovanje.

Ker je navedeni samoupravni sporazum določal moralnopolitično primernost občana kot poseben pogoj, je ustrezno določbo Ustavno sodišče razveljavilo.

Iz tega pa izhaja, da velja to načelo tudi za vse druge vsebinsko enake sporazume in samoupravne splošne akte. Ta določba se ne nanaša na kakšno organizacijo iz sestava SOZD Iskra, vendar bi bilo treba pregledati tudi Iskrine akte in sporazume.

Mag. Lojze Cafuta

Mali oglasi

»Akustično kitaro IBANEZ (6-strunsko) kupim (po možnosti V310 TV, AW 40 TV, V 300 BS, V 390 ali M 340 TV). Ponudbe po telefonu 213-213 int. 34-69.« Ko-
nična Irena, Iskra Commerce, Trg
revolucije 3, Ljubljana, (Et. 9)

— Prodam smuči Elan 1,60 m in
1,80 m z vezmi, Tyrolia 120.
Telefon 213-213, int.: 24-11

— 4-strunski banjo, znamke
Musima prodam. Telefon: dopol-
odne 213-213, int. 34-69 in popoldne
061/722-443. Irena.

— Otrok ima prav: ti si mu naredil nalogo, za katero je dobil nezadostno, zato moraš ti stokrat prepisati račun, ki ga je mali dobil za kazen!

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Jelencov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 — telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.